

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Špela Bernhard

Mentorica: prof. dr. Zinka Kolarič

NEPROFITNE ORGANIZACIJE
PRIMER LEO KLUBI

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

NEPROFITNE ORGANIZACIJE – PRIMER LEO KLUBI

POVZETEK

V svoji diplomski nalogi z naslovom »Neprofitne organizacije – primer Leo klubi« sem predstavila eno izmed največjih dobrodelnih organizacij v svetu. Leo klub je svetovna, nepolitična in neregilozna organizacija, bolje poznana kot podmladek Lions organizacije.

Opredelila sem ključne značilnosti neprofitnih organizacij in jih umestila v družbeni prostor. Leo organizacijo sem opredelila kot izključno neprofitno organizacijo. Na kratko sem predstavila zgodovino Lions in Leo organizacije. Nato sem podrobneje predstavila delovanje Leo klubov v Sloveniji. V letu 2006 je delovalo šestnajst Leo klubov; opisala sem njihove tradicionalne in najzanimivejše projekte ter analizirala delovanje Leo klubov za leto 2005/2006. Podatke sem pridobila z lastnim poznavanjem organizacije, analizo vsebine pisnih virov in analizo podatkov, pridobljenih z intervjuji.

Članstvo v Leo klubih je starostno omejeno, saj je glavni namen združevanje mladih, ki imajo interes spoznati in uživati s svojimi vrstniki ter pri tem pomagati socialno ogroženim posameznikom in skupinam. Člani v Leo klubih delujejo izključno na prostovoljnem delu, saj je glavno vodilo Leo klubov »Pomagati«. Gre za vodilo, ki ni omejeno z državnimi mejami. Zato sem na koncu diplomskega dela predstavila delovanje Leo organizacije v drugih državah.

Ključne besede: Leo klub, neprofitne organizacije, prostovoljno delo.

NON-PROFIT ORGANIZATIONS – LEO CLUBS

SUMMARY

This thesis called »Non-profit organizations – Leo clubs« focuses on one of the largest charity organizations in the world. Leo club is an international, non-political and non-profit organization, similar to Lions club, but for younger generations.

I defined key characteristics of non-profit organizations and defined Leo organization as a non-profit organization. I briefly introduced the history of Lions and Leo organization and later focused on Leo clubs in Slovenia. In 2006 there are 16 Leo clubs. I described their traditional and most interesting projects as well as analysed Leo clubs activities in 2005/2006. The information gathered bases on my own knowledge, analysis of written sources and analysis of information, gathered with interviews.

Leo clubs membership is age restricted. The main purpose of Leo clubs is bringing together young people who want to make new acquaintances, have fun and help socially handicapped individuals and groups. Leo clubs members do only voluntary work and their motto is »We serve«. Because this motto is not area-restricted, I also introduced activities of Leo organizations in other countries.

Key words: Leo club, non-profit organizations, voluntary work.

KAZALO

UVOD.....	4
1. NEPROFITNE ORGANIZACIJE	7
1.1 PROBLEM POIMENOVANJA NPO.....	7
1.2 PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI NPO	10
1.3 OPREDELITEV NPO.....	11
1.4 RAZVRSTITEV NPO	14
1.5 RAZLIKE MED PROFITNIMI IN NPO	16
1.6 TIPOLOGIJA NPO.....	22
1.7 KLASIFIKACIJA NPO	28
2. UMESTITEV NPO V DRUŽBENI PROSTOR.....	28
2.1 SISTEM BLAGINJE.....	34
2.2 NPO V SLOVENSKEM SISTEMU BLAGINJE.....	40
2.3 ZNAČILNOSTI NPO V SLOVENIJI.....	46
2.4 ODNOSI MED VLADO/DRŽAVO IN NPO V SLOVENIJI	49
3. LEO KLUBI.....	51
3.1 KRATEK ZGODOVINSKI PREGLED LIONIZMA V SVETU IN PRI NAS	51
3.2 OPREDELITEV LEO ORGANIZACIJE.....	54
3.3 LEO DISTRICT.....	61
3.4 TRADICIONALNI NACIONALNI IN MEDNARODNI DOGODKI	65
4. ANALIZA IN INTERPRETACIJA PODATKOV EMPIRIČNE RAZISKAVE	67
4.1 PREDSTAVITEV LEO KLUBOV V SLOVENIJI.....	67
4.2 ANALIZA DELOVANJA LEO KLUBOV V LETU 2005/2006	77
4.3 INTERPRETACIJA KVALITATIVNIH PODATKOV, PRIDOBLENJIH Z.....	
INTERVJUJI	80
5. MEDNARODNA PRIMERJAVA.....	84
ZAKLJUČEK	89
LITERATURA.....	91
PRILOGA	97

UVOD

V današnjem času neprofitne organizacije zavzemajo pomembno vlogo v družbi in njihov pomen vedno bolj narašča. V nasprotju s profitnimi organizacijami njihov cilj ni ustvarjanje lastnega dobička, temveč izboljšanje kvalitete življenja človeka. Zato so neprofitne organizacije nepogrešljiv člen v družbi, saj delujejo v splošno družbeno korist. Ko govorimo o neprofitnih organizacijah, ne smemo pozabiti na prostovoljno delo, ki je njihov ključni in nepogrešljivi vir.

V Sloveniji je število neprofitnih organizacij začelo naraščati v začetku 90. let, ko so bile odpravljene nekatere formalne in ekonomske ovire za registracijo neprofitnih organizacij ter je prišlo do povečanja zunanjih vplivov, ki so v večini povezani z ustanavljanjem mednarodnih organizacij.

Glavni predmet raziskave in predstavitve mojega diplomskega dela so neprofitne organizacije na primeru mednarodne organizacije, priznane v Sloveniji. Lions organizacija je ena izmed največjih in najštevilčnejših neprofitnih organizacij, z najdaljšo tradicijo v svetu. V ospredje bom postavila njihov podmladek, in sicer Leo klube. Njihovi glavni cilji so usmerjeni v korist javnemu dobremu ali večanju socialne blaginje. Leo klubi tako na lokalnem, nacionalnem in mednarodnem nivoju nudijo pomoč socialno ogroženim posameznikom ali skupinam vsepovsod po svetu.

Namen mojega diplomskega dela je prikazati, da so Leo klubi pomemben segment neprofitnih organizacij. Proučevala bom, kako se financirajo in kako pridobivajo sredstva za svoje delovanje, ter dokazala, da temeljijo izključno na prostovoljnem delu. Izpostavila bom slovenske Leo klube in predstavila njihovo sodelovanje z drugimi neprofitnimi organizacijami in tujimi Leo klubi. Zato bom izpostavila dve državi, ki se od nas razlikujeta predvsem kulturno in glede na Lions tradicijo. Vendar so smernice vsepovsod enake, saj vsi klubi delujejo pod enakim sloganom in principom. Dokazati želim, da je namen Leo klubov, to je pomagati, neodvisen od državnih meja.

Cilji diplomskega dela so naslednji: predstaviti delovanje Leo organizacije kot neprofitne organizacije, predstaviti Leo klube, predstaviti delovanje Leo klubov v Sloveniji in jih

primerjati z dvema drugima državama. Osredotočila se bom na njihove splošne značilnosti, proučevala njihovo organizacijsko strukturo in predstavila projekte, ki jih izvajajo.

Diplomska naloga je razdeljena na tri dele. Prvi in drugi del je teoretično zasnovan in je namenjen razumevanju značilnosti in delovanja neprofitnih organizacij. Opredelila bom neprofitne organizacije, tipe definicij in jih umestila v družbeni prostor, kar služi kot osnova za tretji del diplomske naloge. Kot osnovo za proučevanje neprofitnih organizacij bom uporabila domačo in tujo literaturo.

V zadnjem – tretjem delu, ki bo obsegal praktični del, bom predstavila konkreten primer neprofitne organizacije – Leo klubi. V diplomski nalogi sta predmeta preučevanja dva. Prvi je Leo organizacija. Organizacijo bom opredelila kot neprofitno organizacijo in predstavila kratko zgodovino Lions in Leo klubov, njeno delovanje, strukturo, poslanstvo in cilje ter njihove ključne vizije pomoči. Nato bom predstavila in analizirala delovanje vseh Leo klubov v Sloveniji. Izpostavila bom zbiranje sredstev in prikazala, kam se sredstva namenjajo. Ugotavljala bom, s katerimi težavami se pri svojem delovanju Leo klubi največkrat soočajo. Podrobneje bom predstavila Leo klube v Sloveniji, saj po enakem principu delujejo vsi Leo klubi po svetu. Drugi predmet preučevanja bo primerjava Slovenije z dvema tujima državama zaradi specifične organizacijske strukture in močne kulturne razlike.

Informacije bom zbrala na različne načine – s svojim poznavanjem organizacije in s pomočjo članov Leo klubov.

Pri pisanju diplomskega dela bom kot osnovni metodološki pristop uporabila analizo vsebine pisnih virov in analizo podatkov, pridobljenih z intervjuji, ter opisno (deskriptivno) metodo. S to metodo bom poskušala (v teoretičnem in empiričnem delu diplomskega dela) čim bolj dosledno opisati splošne značilnosti neprofitnih organizacij in Leo organizacije. V empiričnem delu bom pri uporabljeni metodologiji upoštevala kvalitativni pristop, saj sem izvedla intervjuje z vodilnimi v organizacijah. V svojo raziskavo bom vključila vseh šestnajst Leo klubov, ki so delovali v letu 2005/2006.

Ključne teze

- Izhajam iz predpostavke, da se v času, ko govorimo o krizi državne blaginje, posledice kažejo v vse pomembnejši vlogi neprofitnih organizacij v družbi. Država s svojimi sredstvi in togimi birokratskimi pravili sama enostavno ni več sposobna zadovoljiti bistvenih potreb in ponuditi pomoči vsem, ki so je potrebni. Zato za zagotavljanje socialnih storitev tako čedalje bolj skrbijo tudi različne neprofitne organizacije. Med njimi svoj del prispevajo tudi Leo klubi.
- Naslednja predpostavka, iz katere izhajam, je, da je ključni del neprofitnih organizacij prostovoljno delo.
- Zaradi dolgoletne tradicije delovanja Leo organizacije in dejstva, da deluje po vzoru Lions organizacije, predpostavljam, da so pravila in struktura delovanja strogo določena.
- Osnovna teza mojega diplomskega dela je, da Leo klubi s svojim dobrodelnim delovanjem pripomorejo k izboljšanju družbene blaginje.

V zaključku bom povzela glavne ugotovitve, ki bodo potrdile ali ovrgle glavne teze mojega diplomskega dela.

1. NEPROFITNE ORGANIZACIJE

1.1. PROBLEM POIMENOVANJA NPO

Neprofitne organizacije (v nadaljevanju bom uporabljala kratico NPO) igrajo pomembno vlogo pri zagotavljanju družbene blaginje, saj je smisel njihovega obstoja delovanje v splošnem družbenem interesu. Ena izmed značilnosti NPO je njihova raznovrstnost.

Danes tako v literaturi kot v praksi uporabljamo in zasledimo ogromno različnih terminov, kot so: neprofitne organizacije, nevladne organizacije, dobrodelne oziroma humanitarne organizacije, človekoljubne organizacije, nepridobitne organizacije, volonterske oziroma prostovoljne organizacije in številna druga poimenovanja.

Enako se pojavlja problem s samim definiranjem neprofitnega delovanja, pojmom, ki ga najpogosteje uporabljamo v pomenskih zvezah, kot so neprofitne organizacije in neprofitni sektor. V večini primerov definicija nastane kot izpeljanka iz termina, ki nam pove, kaj neprofitno delovanje ni, ne pove pa, kaj je (Kolarič, 2002:10).

»/.../ definicija vzpostavlja razloček med profitnimi in neprofitnimi organizacijami, in to tako, da pove, da temeljni cilj oziroma smisel obstoja in delovanja neprofitnih organizacij ni enak smislu/cilju obstoja in delovanja profitnih-tržnih organizacij. Temeljni smisel obstoja in delovanja profitnih organizacij temelji namreč na individualnem interesu »homo oeconomicus«, ki je operacionaliziran kot maksimiziranje profitabilnosti kapitala za njegove lastnike« (Monnier, Thiry v Kolaric, 2002:10).

NPO so lahko javne in ne samo zasebne, zato se pojavi problem poimenovanja zasebnih neprofitnih organizacij, katerih ustanoviteljici sta fizična ali pravna oseba in ne država.

Rus (1994) definira neprofitne organizacije: *»Neprofitne oziroma nedobičkonosne organizacije so skupni pojem za javno upravo, za družbene dejavnosti in za prostovoljne organizacije, ki poslujejo brez dobička ali pa z njim, vendar cilj njihovega poslovanja ni dobiček; če do njega pride, se z njim ne razpolaga po svobodni presoji, ampak se le-ta vloga nazaj v dejavnost organizacije in služi kot sredstvo za razširitev te dejavnosti ali za dvig kvalitete storitev« (Hrovatin, 2002: 71).*

Predstaviti je še treba tretji sektor, znotraj katerega NPO delujejo. Vendar tudi zanj zasledimo veliko sopomenk, ki imajo v različnih državah različno ime in vsebino (Špolar, 2002:313).

- Neprofitni sektor (nonprofit sector) je izraz, najbolj uporabljen v ZDA. Poudarek je na tem, da ustanovitev organizacije ni namenjena pridobivanju dobička.
- Neodvisni sektor (independent sector) poudarja neodvisnost od državnega in profitno usmerjenega sektorja. Vendar se te organizacije delno lahko financirajo iz javnih financ ali iz podjetniških donacij.
- Dobrodelni sektor (charitable sector) – ta oblika poimenovanja je značilna za Veliko Britanijo, poudarek je na finančnih prispevkih v dobrodelne in humanitarne namene. Ponavadi te organizacije nimajo lastnih finančnih virov.
- Prostovoljni sektor (voluntary sector) poudarja prostovoljno delo v teh organizacijah, kar pa ne pomeni, da dela ne opravljajo plačani profesionalci.
- Neobdavčeni sektor (tax-exempt sector) poudarja prosto delovanje, delovanje brez vladnega vpliva.
- Socialna ekonomija (associational sector) poudarja vlogo institucij, kot so zadruga, hranilnice, ...
- Tretji sektor (third sector) poudarja, da zraven državnega in zasebnega profitnega sektorja obstaja še tretji sektor, ki jima je enakovreden.

V neprofitni sektor vključujemo vse tiste organizacije, ki so formalno ustanovljene, ločene od državnih organov oblasti, neprofitno naravnane, samostojne pri vodenju poslovanja ter so do določene stopnje podvržene prostovoljnosti (Možina in drugi, 2002:696).

Salamon in Anheier neprofitni sektor (v Možina in drugi, 2002:696) definirata s petimi ključnimi značilnostmi, in sicer:

- organizacije so formalno ustanovljene;
- organizacije so ločene od državnih organov oblasti;
- so neprofitno naravnane;
- so samostojne pri vodenju in poslovanju;
- temeljijo na prostovoljnosti.

Iz zadnje značilnosti izhajata dve temeljni omejitvi NPO, in sicer njihova nepolitična in nereligiozna naravnost, kar pomeni, da primarno ne smejo podpirati ali razvijati političnih ali verskih skupin.

V teoriji največkrat uporabljajo štiri definicije NPO in sicer (Črnak Meglič, 1998:20).

Pravna definicija

Država s svojimi predpisi in zakoni zagotavlja pravno državo. Posamezne države imajo specifične pravne sisteme in pravno ureditev, ki opredeljujejo organizacijo glede na to ali ta spada v tretji sektor ali ne. Prav zaradi tega je mednarodna primerjava težavna, ker so neprofitne organizacije v vsaki državi tisto, kar zakon v tej državi določa.

Ekonomska definicija

Opredeljuje neprofitne organizacije glede na vir njihovega prihodka. Temeljna razlika med profitnimi in neprofitnimi organizacijami je, da slednja pridobiva prihodke iz članarin in prostovoljnih prispevkov in ne s trženjem dobrin na trgu.

Funkcionalna definicija

Poudarja funkcijo ali namen organizacije. Skupna funkcija vsem neprofitnim organizacijam je delovanje in izvajanje storitev v skupno dobro (javno korist).

Strukturno–operacionalna definicija

Ta definicija poudarja osnovno strukturo in delovanje organizacij. Sem spadajo:

- organizacije, *ustanovljene formalno*; izključene so oblike neformalnega, občasnega združevanja ljudi;
- organizacije so *privatne/nevladne*, kar pomeni, da s strani države niso ustanovljene, lahko pa so financirane;
- organizacije so *neprofitno/distributivne*, kar pomeni, da se pridobljeni dobiček ne razdeli med lastnike, ampak se usmeri v nadaljnje delovanje organizacije;
- organizacije so *samostojno vodene*, kar pomeni, da same vodijo in upravljajo svoje dejavnosti brez zunanjega nadzora;
- organizacije so *volonterske*, saj vključujejo pomemben del prostovoljnega dela.

Pri vseh teh definicijah gre za enostranskost, saj vsaka poudari eno značilnost in s tem zanemari drugo (Salamon v Ovsenik in Ambrož, 1993:103):

- »*neprofitnost*« izpostavlja, da ni smisel organizacije povečevanje lastnega profita;
- »*nevladnost*« poudari, da ustanovitelj organizacije ni država, temveč fizične ali pravne osebe;
- »*dobrodelnost*« izpostavlja podporo, ki jo te organizacije prejemajo od privatnih donatorjev in na podlagi tako pridobljenih sredstev pomagajo »pomoči potrebnim«;
- »*prostovoljnost*« poudarja način opravljanja dejavnosti;
- »*neodvisnost*« izpostavlja relativno neodvisno vlogo teh organizacij v odnosu do države in profitnih organizacij.

Kot je razvidno iz zgoraj navedenega zasledimo širok spekter izrazov za opis neprofitnih organizacij. Skozi vso diplomsko nalogo bom uporabljala izraz neprofitne organizacije oziroma kratico NPO saj ima organizacija, ki jo bom opisala v praktičnem delu, status neprofitne organizacije.

1.2. PREDNOSTI IN POMANJKLJIVOSTI NPO

NPO imajo veliko prednosti, a tudi pomanjkljivosti. Ena izmed temeljnih prednosti NPO je visoka stopnja fleksibilnosti in odzivnosti na potrebe. Za NPO je značilen pluralni sistem financiranja, z manjšo kontrolo države in manjšim podrejanjem birokratskim pravilom. Iz vsega tega izhajajo številne možnosti za bolj osebne in neposredne oblike dela z ljudmi, saj imajo NPO široke možnosti za spodbujanje prostovoljcev in pridobivanje privatnih donacij, s čimer znižajo lastne stroške in stroške države (Kolarič, 1994:109).

Rus (1990) navaja še druge prednosti NPO. Trdi, da se ustanovijo takrat, kadar obstaja nek specifičen interes, ki pokaže na določeno potrebo. Tako so NPO cenejše od profitnih organizacij, saj prispevajo tudi svoje lastno delo v izvedbo programov, delujejo po principu samopomoči in samoorganizacije in niso ustanovljene v profitne namene. Zadovoljujejo tiste potrebe, ki v klasičnih ustanovah niso zaznane, kot so npr. gibanje hendikepiranih, feministično svetovanje in druga gibanja (Leskošek, 1998:194).

Seveda pa imajo NPO poleg prednosti tudi pomanjkljivosti, ki jih Rus (v Leskošek, 1998:194) vidi v naslednjem: NPO ustanovi določeno število posameznikov, ki imajo določen interes, ob izgubi tega pa organizacije ponavadi tudi propadejo; nadzor nad njimi je minimalen, zaradi česar lahko pride tudi do zlorabe; ker so slabo financirane, so močno odvisne od prostovoljnega dela in osebnega interesa njenih članov, ki pa načeloma nimajo posebnih sposobnosti in znanj.

Salamon (1990) navaja kot pomanjkljivosti NPO: nezadostnost, partikularizem, amaterizem oziroma volontarizem. Poudarja, da distribucija dobrin in storitev NPO lahko pripelje do segmentacije in diferenciacije uporabnikov. Lahko pride do ločevanja po kulturnih, ideoloških, socialnih, rasnih in drugih značilnostih. Zanimiva značilnost NPO je njihova mnogovrstnost in konfliktnost ciljev, saj na eni strani želijo ohranjati svojo avtonomnost in neformalnost na drugi strani pa so odvisne od svojih financerjev in imajo potrebo po določeni stopnji formalne organiziranosti (Kolarič, 1994:110).

Zaradi zgoraj naštetih lastnosti NPO lahko zaključimo, da NPO ne morejo nadomestiti javnih ustanov, lahko pa služijo kot dopolnilo pri uslugah države blaginje. Vendar njihovega pomene ne smemo podcenjevati, saj izvajajo prav tiste storitve, ki jih javne ustanove ne izvajajo oziroma zagotavljajo (Rus v Leskošek, 1998:194). *»Kljub neštetim pomanjkljivostim pa analitiki soglašajo, da so neprofitno-volonterske organizacije neizogiben instrument pluralizacije, demokratizacije in svobode v postmodernih družbah«* (Kolarič, 1994:110).

1.3. OPREDELITEV NPO

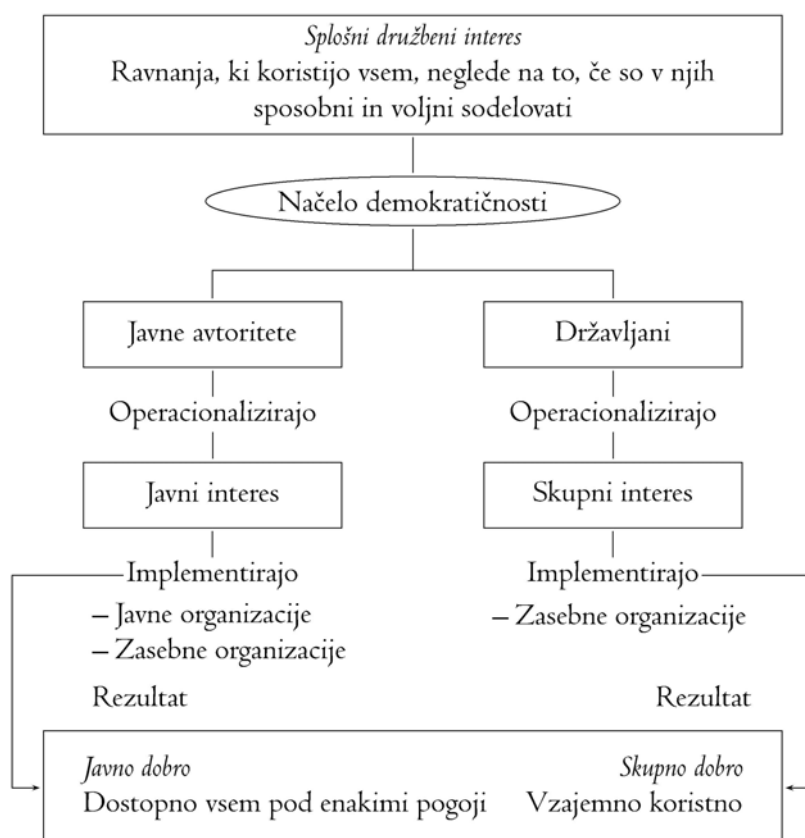
Najprej moremo opredeliti NPO, ki zajemajo dve vrsti organizacij (Kolarič, 2002:14):

- Ene so javne neprofitne organizacije – to so s strani javnih avtoritet ustanovljene organizacije na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, ki »služijo« javnemu interesu. Javne avtoritete so po »demokracijskem načelu« izraz volje večine na volitvah. Naloga javnih avtoritet je definiranje ciljev in ravnanje v družbenem interesu, ki se uresničujejo skozi javne organizacije (šole, vrtci). Rezultat je javno

dobro, saj je dostopno vsem pod enakimi pogoji (socialna varnost, zagotavljanje nacionalnega minimuma). Vendar to demokratično načelo ni brez pomanjkljivosti, saj upošteva le interese večine, prezre pa potrebe manjšine. Seveda te manjšine sledijo nekemu skupnemu interesu in ustanavljajo zasebne neprofitne organizacije.

- Druge pa so *zasebne neprofitne organizacije* – to so s strani zasebnih fizičnih in pravnih oseb ustanovljene organizacije, ki lahko »služijo« tako javnemu kot tudi skupnemu interesu; v obeh primerih gre za operacionalizacijo splošnega družbenega interesa. Skupni rezultat delovanja teh organizacij je skupno dobro ali vzajemno koristno.

Shema 1.3.1.: Skupni družbeni interes

Vir: Kolarič, Zinka (2002): *Zasebne neprofitno–volonterske organizacije v mednarodni perspektivi*. Založba FDV, Ljubljana.

Trunk in Tavčar (1998:2) opredelita NPO po enakem principu kot profitne, in sicer kot:

- instrumente (sredstvo, pripomoček, orodje) za doseganje smotrov ustanoviteljev oz. lastnikov,
- ciljno družbo sodelavcev za doseganje njihovih smotrov,
- stikališče interesov udeležencev – vseh tistih, ki imajo pomembne interese v stanju in delovanju organizacije.

Vendar pa razlikujeta NPO po smotrih, in sicer (Trunk in Tavčar, 1998:2):

- smotri profitne organizacije (podjetja) so pridobivanje profita in so praviloma merljivi v denarju: primerna donosnost vloženega kapitala in dolgoročna rast premoženja lastnikov (vrednost njihovih deležev v podjetju);
- smotri neprofitne organizacije so neprofitni in praviloma niso neposredno merljivi v denarju; koristi lastnikov oz. ustanoviteljev so lahko materialne ali nematerialne, neposredne ali posredne.

NPO delujejo v javnem interesu, katerih glavni namen je zagotavljati storitve in dobrine, ki so primarni pogoj za delovanje celotne družbe in posameznikov ter niso primarno ustanovljene za ustvarjanje lastnega dobička¹.

Vendar to ne pomeni, da pri svojem poslovanju ne smejo ustvarjati dobička, ampak, da ga ne smejo izplačevati svojim lastnikom in da ne smejo z njim prosto razpolagati. Veliko NPO svoja pridobljena sredstva neprestano investira v svoje nadaljnje delovanje. NPO je treba razumeti kot model izvajanja javnih oziroma socialnih služb in ne kot neko posebno organizacijsko obliko. Imajo drugačne temeljne cilje, kakšni so, pa je odvisno od zvrsti NPO (Možina in drugi, 2002:698).

¹ Ko govorimo o dobičku NPO, mislimo na dobiček predvsem v smislu zneska ali nagrade, ki pripada ustanoviteljem oziroma lastnikom organizacije za angažiranje njihovega kapitala in za opravljanje organizacije. Dobitek, ki ga ustvari NPO, ostane v organizaciji za njen razvoj in razvoj njene dejavnosti (Trunk Širca in Tavčar, 1998:5).

Po mnenju ameriških teoretikov (Smith, Baldwin in White) je glavni razločevalni znak med profitnimi in neprofitnimi organizacijami *prostovoljnost udejstvovanja*. NPO je kolektivna oblika prostovoljnega združevanja posameznikov in omogoča posameznikom doseči skupne cilje brez prisilnega delovanja (Trunk in Tavčar, 2000:3).

1.4. RAZVRSTITEV NPO

V zadnjem času se je razvilo veliko število zasebnih organizacij. Sem spadajo različna društva, poklicna in politična združenja, bolnišnice, muzeji, univerze, organizacije za pomoč starejšim, prizadetim, zapostavljenim ljudem, ekološke organizacije in številne druge. Vendar imajo vse te organizacije nekaj skupnega (Kolarič, 2002:6):

- so *zasebne*, kar pomeni, da so institucionalno ločene od države oziroma da so njihovi ustanovitelji – lastniki zasebne fizične in pravne osebe;
- so *neprofitne*, kar pomeni, da je osnovni smisel njihovega obstoja delovanje v splošne družbeno koristne namene;
- so *organizacije*, kar pomeni, da imajo izoblikovano osnovno organizacijsko strukturo in pravila, ki veljajo za vse, ki so vanje vključeni;
- so *prostovoljne*, kar pomeni, da članstvo v njih ni zakonsko obvezno, pritegnejo pa večji ali manjši časovni in denarni vložek prostovoljcev.

Tabela 1.4.1: Razvrstitev NPO

SKUPINE NPO	SMOTRI IN NALOGE	VRSTE IN TIPI
<i>Državne neprofitne organizacije</i>		
Izvajalci javnih služb	Opravlja po demokratični poti določene javne dejavnosti (na državni, občinski itd.ravni)	- Javna uprava - Javna podjetja in zavodi - promet, pošta, energetika - bolnišnice, ustanove - šole, univerze - muzeji, gledališča
<i>Napol državne organizacije</i>		
Samoupravne institucije javnega prava	Opravlja naloge, ki so jim poverjene na zakonski osnovi; članstvo v njih je obvezno; deloma izvajajo dejavnosti po lastni pobudi	- Zbornice; - gospodarske - obrtne - nameščenske - Socialni skladi
<i>Zasebne organizacije</i>		
Neprofitne organizacije na področju gospodarstva	Pospešujejo in zastopajo gospodarske smotre članov	- Poslovna združenja - Organizacije delojemalcev - Poklicna združenja - Organizacije potrošnikov - Zadruga ('podjetja' članov')
Družbeno kulturne neprofitne organizacije	Opravlja skupne dejavnosti v okviru kulturnih, družabnih ipd. potreb članov	- Športna društva - Društva za dejavnost v prostem času - cerkve, sekte - zasebni klubi
Politične neprofitne organizacije	Opravlja skupne dejavnosti za obdelovanje in uveljavljanje političnih (idejnih) interesov in vrednot	- Politične stranke - Organizacije za varovanje domovine, okolja, narave - Politično usmerjena združenja in društva
Socialne neprofitne organizacije	Opravlja dobrodelne in podporne dejavnosti na področju zdravstva in socialne pomoči potrebne skupine prebivalstva-dobrodelnost, dejavnost v občo korist	- Organizacije za pomoč bolnim, ostarelim, prizadetim, oškodovanim, zasvojenim in zapostavljenim ljudem - Dobrodelnost - Skupine za socialno samopomoč

Vir: Trunk Širca in Tavčar (1998): Management nepridobitnih organizacij. Visoka šola za management, Koper.

NPO v najožjem pomenu vključujejo zasebne neprofitne organizacije, kot so bolnišnice, zasebne šole, dobrodelne organizacije, dobrodelne ustanove, tudi javne vladne enote ali agencije, kot so zapori in državne univerze. NPO v najširšem pomenu pa vključujejo državne, regijske in lokalne organe oblasti, bolnišnice, muzeje, zveze, združenja, ustanove, kulturne institucije, verske skupine, dobrodelne organizacije in druge organizacije, ki jim je skupno, da so oproščene plačevanja davkov in da je njihov primarni namen koristiti družbi (Možina in drugi, 2002:695).

1.5. RAZLIKE MED PROFITNIMI IN NEPROFITNIMI ORGANIZACIJAMI

Glavni razlog za obstoj NPO je, da ustvarjajo nekaj, kar ne more biti ustvarjeno komercialno. Tako NPO zagotavljajo storitve, ki jih trg sam od sebe ne bi zagotavljal. Vir financiranja organizacije je zelo pomemben ločevalni dejavnik med neprofitnimi in profitnimi organizacijami. Meggison navaja več značilnosti razlikovanja med profitnimi in neprofitnimi organizacijami (Tavčar, 2005:18).

- *Poslanstvo in smotri*: profitnim organizacijam je temeljno merilo dobiček, NPO pa delujejo za boljšo kakovost uporabnikov. Morebitni ustvarjeni dobiček vlagajo v svojo lastno dejavnost.
- *Strategije*: so zelo različne zaradi poslanstva in smotrov organizacij. Načeloma so strategije neprofitnih organizacij bolj kratkoročne od strategij profitnih organizacij.
- *Proračuni (finančni načrti)*: predračuni so sredstva načrtovanja in obvladovanja v profitnih organizacijah, v neprofitnih samo nadzorovanja. Profitne organizacije varčujejo s svojimi sredstvi, medtem ko NPO porabijo vsa sredstva, saj naslednjič dobijo manj.
- *Prostovoljstvo*: v večini oziroma v mnogih NPO (razen v večini državnih ustanov) delujejo prostovoljci, saj prostovoljno delo omogoča delovanje večine NPO, vendar lahko prinese tudi težave, kot npr. obvladovanje prostovoljcev in plačanih sodelavcev, odgovornosti prostovoljcev, zanesljivost in kakovost prostovoljnega dela... itd.
- *Izbiranje menedžerjev*: v NPO imajo večjo vlogo interesi. Mnogokrat v njih delujejo strokovnjaki, ki niso usposobljeni za menedžment.

Negospodarske javne službe so praviloma NPO. Tako lahko država oziroma lokalne skupnosti ustanavljajo javne zavode za delovanje na področju vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega varstva, invalidskega varstva, socialnega zavarovanja in drugih neprofitnih dejavnosti. Tako lahko tudi zasebni sektor neprofitno vlaga sredstva v javne zavode ali pa ustanovi zasebne zavode, ki so NPO. Kot primer lahko navedemo, da lahko visokošolske organizacije kot javne zavode ustanovi le država, visokošolsko organizacijo kot zasebni zavod pa lahko ustanovijo vsi drugi subjekti, pravne in fizične osebe. Država ima možnost podelitve koncesije² zasebnemu zavodu, ki izpolnjuje opravljanje javne službe. Koncesijo država lahko podeli podjetju, društvu, drugi organizaciji in tudi posamezniku, če izpolnjuje predpisane pogoje (Tavčar, 2005:18–19).

Omeniti je treba, da so razlike vidne tudi med samimi NPO, saj se med seboj razlikujejo po velikosti (velike, srednje, majhne), ali so novo nastale ali že uveljavljene, ali so financirane funkcionalno ali s prostovoljnimi prispevki, ali nudijo storitve samo za svoje člane ali za druge itd. Kljub temu pa je mogoče opozoriti na nekatere bistvene skupne značilnosti in hkrati na posebnosti ekonomskih vidikov menedžmenta NPO glede na profitna podjetja (Hrovatin, 2002:72).

Drucker (1990) predlaga, da je najprej treba opredeliti poslanstvo menedžmenta v NPO, ki ga spremljajo tri specifične strategije NPO: 1.) trženje, 2.) inovativnost in 3.) razvijanje skladov (Hrovatin, 2002:73).

² *Koncesijska pogodba je pogodba med državo (na nacionalni ali na lokalni ravni) in nejavnim/zasebnim profitnim ali neprofitnim producentom storitev, s katero je določeno, koliko storitev, katere in kakšne bo zasebni producent zagotovil za državo in koliko mu bo država za to plačala. Koncesijsko pogodbo sklene država za tisti obseg in tiste vrste storitev, ki jih v okviru nacionalnega programa/javne službe (na posameznem področju) zagotavlja vsem državljanom pod enakimi pogoji (Kolarič, 2002:144).*

1. Poslanstvo

Najpomembnejša vloga menedžerja NPO je opredelitev *poslanstva* oziroma ciljev svoje organizacije. V NPO ne gre za izpolnjevanje interesov zaposlenih (zaščita zaposlitve, plače), delničarjev (profit) ali menedžerjev (preživetje) kot v profitnih organizacijah, temveč gre za opredelitev poslanstva, s katero NPO »dela družbo drugačno«, saj s tem povečuje življenjsko raven vseh državljanov. To vodi k izboljšanju kakovosti življenja na socialnem, kulturnem, političnem, verskem, izobraževalnem področju in na drugih področjih. Za razliko od profitnih organizacij, ki so odgovorne samo svojim lastnikom, se v NPO križajo številni interesi različnih strank.

2. Uspešnost

Iz razlike v poslanstvu izhaja osnovna razlika v merjenju uspešnosti profitnih in neprofitnih organizacij. V današnjem času je glavni cilj profitnih organizacij doseganje čim večjega dobička za lastnike, glavna mera uspešnosti pa donosnost kapitala oziroma donosnost sredstev. Uspešnosti NPO pa ne moremo meriti po zgoraj omenjenih kriterijih. Vse skupaj dodatno zaplete še dejstvo, da so cilji v NPO pogosto kompleksni, nejasni in številčni. V osnovni domeni je cilj vsake NPO zadovoljitev določenih potreb določene skupine ljudi. Seveda pa je ta cilj presplošen in zaradi tega si mora vsaka NPO zastaviti ožje, natanko določene cilje, s katerimi bo lahko operativno presojala svojo uspešnost.

3. Trženje

V trženju NPO se strategija trženja ne konča s prodajo storitev. Trženje se lahko prične z iskanjem potreb ciljnih skupin uporabnikov, konča pa se z ugotavljanjem, kakšna je stopnja zadovoljitve potreb uporabnikov. Tako je za NPO v procesu pridobivanja uporabnikov in sponzorjev oziroma donatorjev zelo pomembno, da NPO ponudi storitev, ki je drugačna od storitev podobnih institucij. Potemtakem mora vsaka NPO poiskati nekaj, po čemer bo prepoznavna. Drucker (v Hrovatin, 2002:79) na kratko opiše trženje v NPO kot segmentiranje trga, ciljanje (na ciljne skupine uporabnikov) in pozicioniranje (poiskati svoje mesto med podobnimi in si tako pridobiti uporabnike).

4. Financiranje

Financiranje NPO je zelo raznoliko in način financiranja organizacije je pomemben razločevalni dejavnik. Večina jih pridobiva sredstva iz tistih aktivnosti, ki se najbolj ujemajo z njihovim poslanstvom, s prednostmi in sposobnostmi njihovega osebja in prostovoljcev (Hrovatin, 2002: 73–82).

V glavnem pridobivajo NPO sredstva za svoje delovanje iz več virov ((Možina in drugi, 2002:702):

- Donacija: v to skupino spadajo donacije posameznikov, družin in njihovih skladov, javnih in zasebnih fundacij, državnih virov financiranja. Donator ali darovalec je pravna ali fizična oseba, ki daje prostovoljne prispevke za različne dejavnosti.
- Podpora: podjetij, državnih agencij (npr. Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije), državnih virov financiranja, fundacij.
- Prodaja blaga in storitev: od pogodb z vladnimi agencijami, pogodb s podjetji za dobavo blaga ali storitev, prodaje posameznikov, prodaje drugim neprofitnim organizacijam.
- Članarin.

Svetlik (v Hrovatin, 2002:81) omenja nekaj prijemov za pridobitev darovalcev: obveščanje o načrtih in programih organizacije, pisne in ustne zahvale za prejeta darila, obveščanje o porabi zbranih sredstev, včlanjevanje v klube darovalcev, organiziranje letnih in občasnih srečanj darovalcev, poimenovanje objektov, zgrajenih s sredstvi velikih darovalcev, simbolična darila za velike darovalce, vključevanje darovalcev v upravne odbore organizacije, podeljevanje vlog svetovanja darovalcem in podobno.

NPO kombinirajo različne načine pridobivanja sredstev, a najuspešnejši je še vedno osebni stik.

»Vsaka izmed teh aktivnosti pridobivanja sredstev ima prednosti in slabosti za neprofitne organizacije. Zahtevajo različne sposobnosti, čas in različne stopnje truda in zavzetosti članov odborov in osebja neprofitne organizacije. Različne aktivnosti pridobivanja sredstev ustvarjajo tudi različna pričakovanja glede obsega zbranih sredstev, zato nekatere strategije ustrezajo enim neprofitnim organizacijam, druge spet drugim« (Možina in drugi, 2002:702).

5. Človeški viri v NPO

Vsaka organizacija potrebuje za svoje delovanje različne vire, in sicer: *»kapital v obliki strojev, naprav, delovnih pripomočkov, prostorov, denarnih sredstev ter človeške virov, ki jih v organizacijo prinašajo ljudje v obliki delovnih sposobnosti in znanja. Za neprofitne nevladne organizacije so človeški viri še posebej pomembni, saj je njihova dejavnost večinoma storitvena. V primerjavi z drugimi organizacijami razpolagajo z razmeroma malo kapitala, potrebujejo pa več dela in znanja tako zaposlenih kot prostovoljcev«* (Svetlik, 2002:1).

V sestavi zaposlenih v NPO so določene posebnosti, (v profitnih organizacijah jih ne najdemo), saj v njih sodelujejo (Trunk in Tavčar, 1998:93):

- prostovoljci oziroma volonterji³,
- delno ali v celoti plačani zaposleni in
- sodelavci na služenju civilnega vojaškega roka.

Delovanje in obstoj NPO je v veliki meri odvisen od prostovoljnega dela oziroma od prispevka posameznika, skupine ali skupnosti. Odločitev za prostovoljno udejstvovanje izvira iz posameznikove notranje motivacije in potrebe po pomoči sočloveku. Prostovoljno delo združuje vrednote solidarnosti, humanosti in nesebične pripravljenosti pomagati drugemu (Mesec, 2000:207–212).

Anica Mikuš Kos (1996) obravnava načela prostovoljstva in prostovoljno delo, ki ga lahko opredelimo na različne načine, vendar mora vsebovati naslednje prvine: gre za dejavnost v interesu drugih ljudi ali družbe, dejavnost nima finančnih interesov, poteka v bolj ali manj organiziranem lokalnem ali nacionalnem okviru, izbor dejavnosti je prostovoljen in način delovanja miroljuben. Vendar se lahko pojavijo tudi določeni problemi (Trunk Širca in Tavčar, 1998:93). NPO tekmujejo za omejeno število prostovoljcev, delno plačanih, kar omejuje možnost za poljubno strukturiranje, usposobljenost je pogosto neprimerna, prostovoljci pogosto opravljajo preveč enostavna dela, kar jih demotivira, usposabljanje prostovoljcev je sorazmerno dražje od usposabljanja redno zaposlenih plačanih sodelavcev;

³ Volonterji so ljudje, ki so člani volonterskih organizacij oziroma posamezniki, ki prostovoljno opravljajo neko dejavnost, ne da bi bili za to na kakršenkoli način plačani ali pa v to na kakršenkoli način prisiljeni (Rus, 1994:962).

pogosta menjava prostovoljcev pri eni nalogi povzroči preveliko porabo časa in izgub informacij; težavno je tudi doseganje primerne starostne strukture in razmerja med spoloma. Vendar imajo tudi zaposleni v organizaciji pri svojem delu pomanjkljivosti, prostovoljci pa lahko s svojimi sposobnostmi in izkušnjami prispevajo k zmanjševanju teh. Zato bi lahko zaključili, da je dobro imeti prostovoljce, ki so različne starosti, z različnimi izkušnjami in znanji.

1.6. TIPOLOGIJA NPO

Ob preučevanju neprofitnega sektorja, NPO in njihove umestitve v družbeni prostor ugotovimo, kako je to področje kompleksno in raznovrstno. NPO je mogoče razvrstiti na številne različne načine.

Če oblikujemo shemo neprofitnih in profitnih organizacij v skladu z našo pravno ureditvijo, jih lahko razvrstimo glede na njihove ustanovitelje. Organizacije, katerih ustanovitelj je država oziroma lokalna skupnost, bomo imenovali javne, druge zasebne. Tretja skupina, ki bodo napol javne, saj gre za sodelovanje med zasebnim in javnim sektorjem.

Tabela 1.6.1: Razvrstitev organizacij

NEPRIDOBITNE ORGANIZACIJE	PRIDOBITNE ORGANIZACIJE
JAVNE ORGANIZACIJE	
• Organi in organizacije, ki izvajajo funkcije države • Organi lokalnih skupnosti • Javni zavodi: šole, bolnišnice, zavodi za zaposlovanje, zavodi za zdravstveno zavarovanje ipd. • Javni gospodarski zavodi: Agencija za radioaktivne odpadke, Center za promocijo turizma ipd.	• Javno podjetje
NAPOL JAVNE ORGANIZACIJE	
• Gospodarske zbornice • Obrtne zbornice	• Javna podjetja z udeležbo zasebnega kapitala • Zasebna podjetja s koncesijo
ZASEBNE ORGANIZACIJE	
• Zavodi • Zadruga • Gospodarska interesna združenja • Politične stranke • Društva • Ustanove • Verske skupnosti • Sindikati • Poklicna združenja • Dobrodelne organizacije • Organizacije potrošnikov	• Podjetja • Samostojni podjetniki • Gospodarske družbe - osebne - kapitalske • Povezane družbe • Banke • Zavarovalnice

Vir: Trunk Širca in Tavčar (1998): Management nepridobitnih organizacij. Visoka šola za management, Koper.

Neprofitne organizacije lahko razdelimo na različne tipe glede na *formalno pravni status* (Kolarič in drugi, 2002:26):

- društva/združenja (delujejo v dobro posameznikov in skupin zunaj samih organizacij),
- zasebni zavodi (service providers),
- fundacije/skladi,
- socialna podjetja,
- verske/cerkvene organizacije.

Društva

Društva⁴ so prostovoljna, samostojna, neprofitna združenja fizičnih oseb, ki se združujejo zaradi skupno določenih interesov, opredeljenih v temeljnem aktu. Društvo samostojno določi namen in cilje, dejavnost ter način delovanja s svojim temeljnim aktom, v skladu s pravnim redom Republike Slovenije. Društvo se ne sme ustanoviti oziroma ne sme opravljati profitne dejavnosti kot svoje izključne dejavnosti. Društva so pravne osebe zasebnega prava.

Ustanovitev društva

- Društvo lahko ustanovijo najmanj tri poslovno sposobne fizične osebe oziroma pravne osebe, ki na ustanovnem zboru sprejmejo sklep o ustanovitvi in temeljni akt društva. Gospodarske družbe ne morejo ustanoviti društva, ki ima v temeljnem aktu določeno dejavnost, katero gospodarska družba opravlja kot svojo dejavnost.
- Temeljni akt društva mora določati ime in sedež društva, namen in naloge društva, način včlanjevanja in prenehanja članstva, organe društva, njihovo delovno področje in njihova medsebojna razmerja, sestavo organov, način volitev članov organov ter njihovo mandatno dobo oziroma imenovanja in razrešitve, pravice in dolžnosti članov ter organov društva, zastopanje društva, financiranje društva in način opravljanja nadzora nad razpolaganjem s finančnimi sredstvi, način prenehanja društva in razpolaganje s premoženjem v takem primeru ter način zagotavljanja javnosti dela društva.
- Za uresničevanje svojih skupnih interesov lahko najmanj dve društvi ustanovita zvezo društev.
- Ta zakon se uporablja tudi za mednarodno društvo ali zvezo mednarodnih društev, če se ustanovi ali ima sedež na območju Republike Slovenije. Mednarodna društva ali zveze mednarodnih društev, ki jim je na podlagi mednarodnih pogodb v Sloveniji priznan status pravne osebe, morajo pred uveljavljanjem tega statusa predložiti ministrstvu, pristojnemu za notranje zadeve, akt o ustanovitvi, temeljni akt, dokazilo

⁴ Zakon o društvih, Uradni list RS, št.61/06.

o registraciji po pravu države pogodbenice in druga dokazila o izpolnjevanju pogojev iz mednarodne pogodbe.

- Vlagatelj mora zahtevi priložiti temeljni akt, dokazilo državnega organa o registraciji oziroma pridobitvi pravne osebnosti, dokazilo o delovanju na območju najmanj dveh držav, osebno ime zastopnika in naslov mednarodnega društva ali zveze mednarodnih društev.

Ustanove

Namen ustanove⁵ mora biti splošno koristen ali dobrodelen in praviloma trajen. Ustanovljene so lahko na področjih znanosti, kulture, športa, vzgoje in izobraževanja, zdravstva, otroškega, invalidskega in socialnega varstva, varstva okolja, varstva naravnih vrednot in kulturne dediščine, za verske namene in podobno. Prav tako kot društva so pravne osebe zasebnega prava.

Zasebni zavodi

Zavodi⁶ so v Sloveniji najbolj tipična in najbolj razširjena oblika opravljanja neprofitne dejavnosti. Njihova ustanovitev in delovanje predpisuje zakon o zavodih. Ta vsebuje določila, kateri zavodi so organizacije za opravljanje dejavnosti s področja vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva, otroškega, invalidskega in socialnega zavarovanja ter drugih dejavnosti, katerih cilj delovanja ni pridobivanje dobička. Če zavod ustanovijo zasebne pravne ali fizične osebe in v ustanovitvenem aktu opredelijo neprofitno delovanje, jih lahko uvrščamo med NPO. Po zakonu so torej neprofitne organizacije, v kolikor pa imajo v svojem ustanovitvenem aktu opredeljeno dejavnost, katere namen je pridobivanje dobička, se uvrščajo med zasebne profitne organizacije.

⁵ *Zakon o ustanovah, Uradni list RS, št.60/95.*

⁶ *Zakon o zavodih, Uradni list RS, št.12/91.*

Zadruga

Zadruga⁷ so organizacije, ki so ustanovljene z namenom pospeševanja gospodarskih koristi svojih članov in temeljijo na prostovoljnem združenju ter enakopravnem sodelovanju in upravljanju članov. Zadruga so pravne osebe zasebnega prava. Zakon določa, da lahko člani zadruga ustvarjen presežek razdelijo med člane v sorazmerju z njihovim vrednostnim deležem, zato praviloma sodijo v privatne profitne organizacije. V kolikor zadružna ali druga pravila določajo drugače, so zadruga lahko tudi neprofitne.

Verske organizacije

Verske organizacije⁸ so prostovoljna neprofitna združenja fizičnih oseb, ki se združujejo predvsem zaradi enakega verskega prepričanja in veroizpovedi. Na podlagi neprofitnih kriterijev pa lahko opravljajo tudi dejavnosti, ki jih zakonodaja opredeljuje kot dejavnosti splošnega oziroma posebnega družbenega pomena. Verske skupnosti praviloma nimajo statusa pravne osebe, izjemoma ga lahko pridobijo z vpisom v register kot pravne osebe zasebnega prava, vendar večina teh organizacij te možnosti ne uporablja.

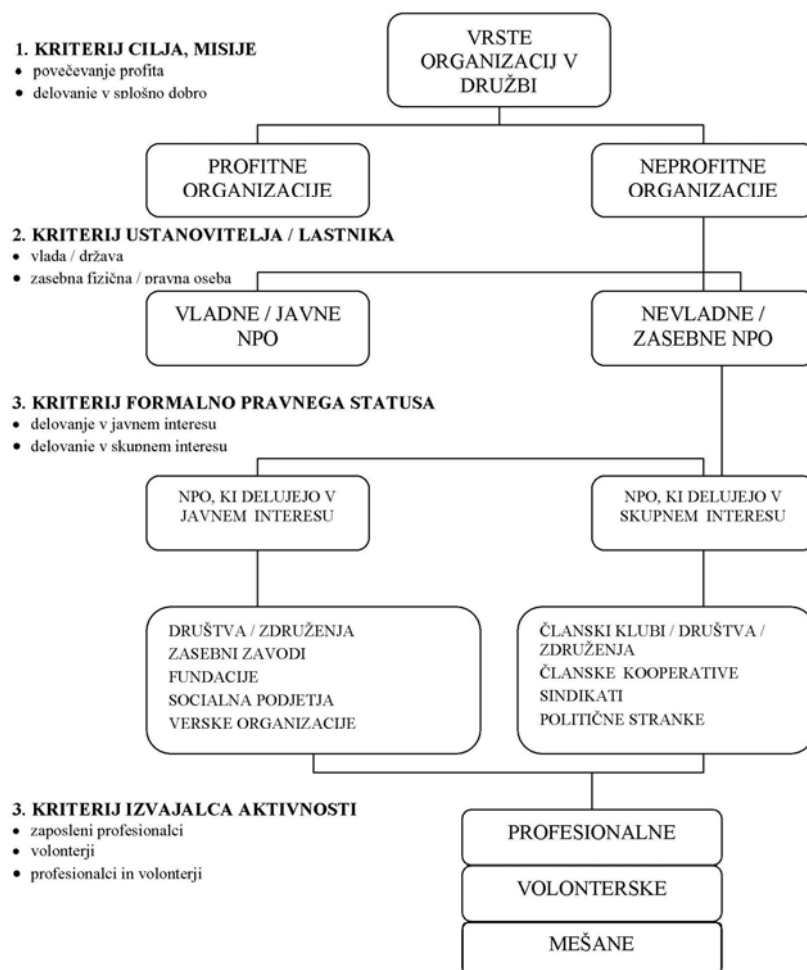
Neprofitne organizacije lahko razdelimo še na tiste, ki delujejo pretežno v skupnem interesu članov (Kolarič in drugi, 2002:26):

- članski klubi in društva/združenja (športni, kulturni, poklicni ...),
- članske zadruga/kooperative,
- zbornice in druga poslovna združenja,
- sindikate,
- politične stranke.

⁷ Zakon o zadrugah, Uradni list RS, št. 13/92.

⁸ Zakon o položaju verskih skupnosti, Uradni list RS, št. 15/76.

Shema 1.6.2: Primer tipologije

Vir: Kolarič, Zinka (2002): Zasebne neprofitno-volonterske organizacije v mednarodni perspektivi. Založba FDV, Ljubljana.

V realnosti obstajajo različni tipi organizacij in Zinka Kolarič je izdelala tipologijo neprofitnih organizacij, ki nam omogoča njihovo boljšo predstavo. Na osnovi štirih kriterijev je identificirala tipe NPO v družbi (Kolarič in drugi, 2002:27).

1. Kriterij cilja, misije

Ta kriterij je najsplošnejši, saj po njem delimo organizacije na profitne in neprofitne. Bistvo profitnih organizacij je maksimiziranje profita lastnikov, medtem ko je bistvo NPO delovanje v splošno dobro.

2. Kriterij ustanovitelja/lastnika

Ta kriterij opredeljuje lastništvo NPO. Na eni strani imamo vladne/javne neprofitne organizacije, ki jih ustanovi država, in na drugi strani nevladne/zasebne organizacije, ki jih ustanovijo fizične osebe.

3. Kriterij formalno pravnega statusa

Ta kriterij razdeli NPO na neprofitne organizacije, ki delujejo v javnem interesu (društva, zasebni zavodi, fundacije itd.), in na neprofitne organizacije, ki delujejo v skupnem interesu (članski klubi, društva, politične stranke itd.).

4. Kriterij izvajalca aktivnosti

Znotraj tega kriterija lahko tako vladne kot nevladne neprofitne organizacije izvajajo svojo dejavnost z zaposlenimi kot profesionalci (profesionalizirane), prostovoljci (volonterske) in da izvajajo dejavnost tako s profesionalci kot s prostovoljci (mešane).

1.7. KLASIFIKACIJA NPO

Najuporabnejša in izpopolnjena je Mednarodna klasifikacija NPO–ICNPO (International Classifications of Nonprofit Organizations), ki opredeljuje dvanajst področij delovanja neprofitnih organizacij (Kolarič, 2002:29):

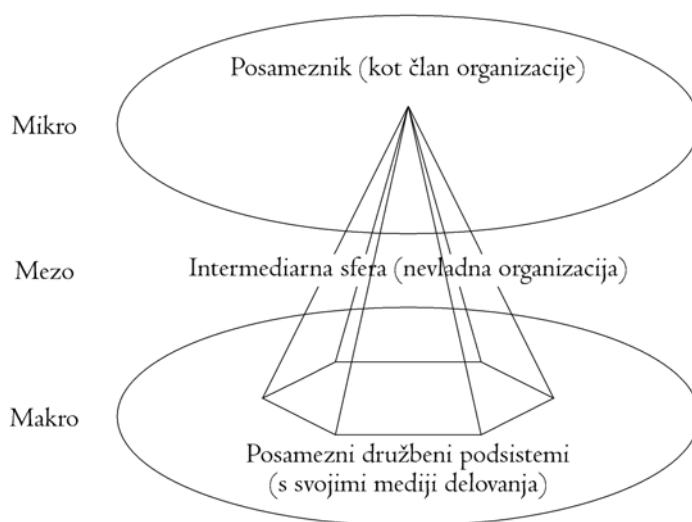
1. področje kulture/umetnosti in rekreacije/športa,
2. področje izobraževanja in raziskovanja,
3. področje zdravstva,
4. področje socialnega varstva,
5. področje zaščite okolja/varstva živali,
6. področje razvoja lokalnih skupnosti in stanovanj,
7. področje prava, zagovorništva in politike,
8. področje nabiranja sredstev/financiranja NPO in promocije volontarizma,
9. področje mednarodnega delovanja,
10. področje religije,
11. področje poslovnega in poklicnega združenja,
12. drugo, česar ni mogoče razvrstiti na nobeno od področij.

2. UMEŠTITEV NPO V DRUŽBENI PROSTOR

Če želimo v celoti obravnavati raznovrsten sklop NPO je treba opredeliti njihov položaj glede na posamezne družbene nivoje. Ugotoviti je treba, kako se te organizacije umeščajo v družbo in kje se nahajajo v odnosu do drugih podsistemov in v odnosu do posameznikov. Tako NPO presegajo eno temeljnih delitev v sociološki tradiciji t. i. mikro–makro pristop (Rončević, 2002:49).

NPO so sestavina intermediarne sfere, ki vršijo posredniško vlogo med entitetami, ki se nahajajo na različnih nivojih. Tako posredujejo med posameznikom in makrosistemom (npr. nevladne organizacije, ki posredujejo med posameznikom in šolskim sistemom) in med različnimi družbenimi makrosistemi oziroma sferami, npr. političnim in ekonomskim (Rončević, 2002:50).

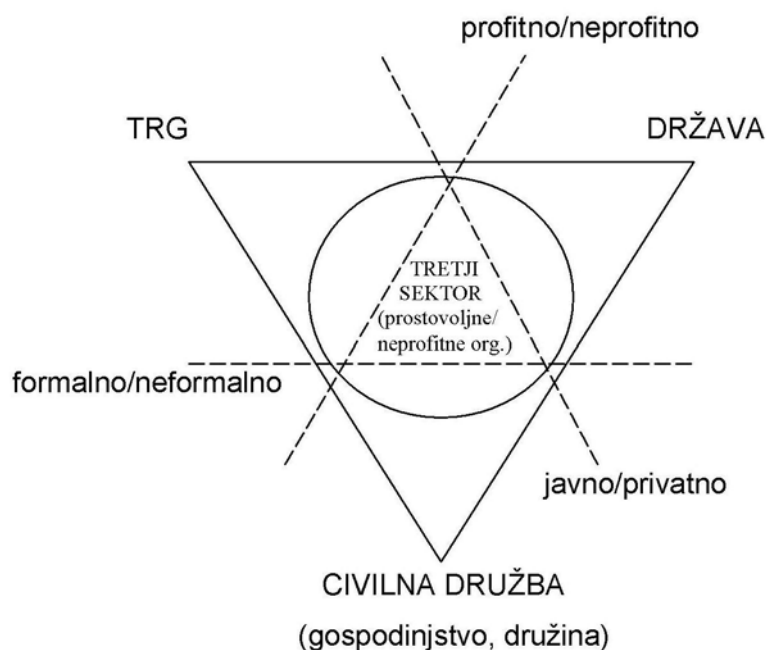
Shema 2.1: Nevladne organizacije kot intermediarna sfera v mikro–makro perspektivi

Vir: Rončević, Borut (2002): Nekaj nastavkov za sociološko obravnavo nevladnih organizacij. Visoka šola za management, Koper.

Pomemben prispevek pri opredelitvi sfere nevladnih organizacij kot intermediarne sfere je koncept »trikotnika blaginje« (Rončević, 2002:51). V modernih družbah gre za odnos med tremi temeljnimi sferami, iz katerih pridobivamo sredstva za zadovoljitev naših potreb. Te tri sfere so: trg, država in civilna družba (Abrahamson, 1992) oziroma sfera skupnosti (pri drugih Streeck, Schmitter). Blaginja vsakega posameznika je odvisna od kombinacij in povezav s temi tremi sferami. Za vsako izmed teh treh sfer so značilni specifični instrumenti in načini, preko katerih se zagotavljajo sredstva. Instrument trga je denar, instrument države moč in instrument civilne družbe solidarnost (Kolarič, 2002:15).

Shema 2.2: Trikotnik blaginje (V. A. Pestoff, 1991)

Vir: Kolarič, Zinka (1997): Prostovoljne – neprofitne organizacije v Sloveniji. Neprofitni management, let.1, št. 1, str.17.

Če izhajamo iz osnovnega koncepta »trikotnika blaginje«, ugotovimo, da ima vsak posameznik možnost pridobivanja sredstev za zadovoljevanje svojih potreb iz štirih in ne treh sfer. Te štiri sfere so: sfera države, sfera trga, sfera civilne družbe in sfera skupnosti.

Sfero civilne družbe lahko umestimo v tisti del družbenega prostora:

- *ki je zunaj sfere trga*, kjer prevladujejo entitete, katerih »diferenca specifika« je profitno in njihov smisel je maksimizacija profita;
- *ki je zunaj sfere države*, kjer prevladujejo entitete, katerih »diferenca specifika« je javno, njihov ustanovitelj oziroma lastnik pa je država;
- *ki je zunaj sfere skupnosti*, kjer prevladujejo entitete - socialne mreže (družina oziroma gospodinjstvo, sorodstvo, sosedstvo, prijatelji), katerih »diferenca specifika« je neformalno (Kolarič in drugi, 2002:16).

Ko govorimo o terminu »diferenca specifika«, imamo v mislih dejstvo, da nikjer v družbi, razen v sferi trga, ne obstajajo entitete z lastno profitnostjo in nikjer, razen v sferi države, ne obstajajo entitete z lastno javnostjo ter nikjer v družbi, razen v sferi skupnosti, entitete z lastnostjo neformalnosti (Kolarič in drugi, 2002:16).

Glavna značilnost sfere civilne družbe je njena hkratna zaprtost in odprtost v odnosu do drugih sfer:

- dimenzija »neprofitno« načeloma zapira/ločuje sfero civilne družbe v relaciji do sfere trga, vendar jo odpira v odnosu do sfere države in do sfere skupnosti; v obeh sferah so tako kot v sferi civilne družbe entitete z lastno neprofitnostjo v smislu »služenja« javnemu (v sferi države) in skupnemu interesu (v sferi skupnosti) kot splošnemu družbenemu interesu;
- dimenzija »zasebno« načeloma zapira sfero civilne družbe v relaciji do sfere države, vendar jo odpira v odnosu do sfere trga in sfere skupnosti; zasebnost v smislu lastništva je namreč lastnost entitet, tako v sferi trga kot v sferi skupnosti;
- dimenzija »formalno« načeloma zapira sfero civilne družbe v odnosu do sfere skupnosti, vendar jo odpira v relaciji do sfere trga in sfere države; formalnost v smislu eksplicitno za vse veljavnih pravil in norm ter urejenosti je namreč lastnost entitet tudi v sferi trga in sferi države (Kolarič in drugi, 2002:18).

Zaključimo lahko, da se celotni družbeni prostor deli na štiri temeljne sfere, vendar jih avtorji različno operacionalizirajo. Grindheim in Selle (1990) uporabita sfero sektorjev in operacionalizirata sfero trga kot profitni sektor, sfero države kot javni sektor, sfero skupnosti kot neformalni sektor in četrto sfero kot »formaliziran sektor prostovoljnih organizacij«.

Nekateri (Pestoff), opredelijo sfere tako, da poimenujejo entitete po njihovi temeljni značilnosti, po njihovi »diferenci specifik« . Tako so v sferi trga profitne/komercialne organizacije, v sferi države javne agencije, v sferi neformalne socialne mreže (družina, sorodstvo, sosedstvo). »Prostovoljne asociacije ali NPO« so empirični izraz za četrto sfero, ki je mešanica ostalih treh sfer. Razvidno je, da je v obeh primerih poimenovanje četrte sfere (civilna družba) ohlapno in nenatančno. To pa lahko pripišemo nenatančni opredelitvi na teoretski ravni. Vse seveda drži, manjka pa identifikacija dejstva, da so razsežnosti neprofitno/zasebno/formalno tiste, ki sfero istočasno povezujejo in ločujejo z drugimi sferami, prav te razsežnosti pa so temeljne lastnosti entitet v tej sferi in te so neprofitne, zasebne in formalne organizacije (Kolarič in drugi, 2002:19).

Iz zgoraj napisanega lahko povzamemo, da so organizacije v sferi civilne družbe v vseh temeljnih značilnostih (neprofitno, zasebno in formalno) podobne profitnim organizacijam, kajti tudi te so zasebne in formalne, javnim organizacijam (te so formalne in neprofitne) in neformalnim socialnim mrežam (te so zasebne in neprofitne). Ta različnost nas pripelje do zaključka, da te organizacije nimajo svoje »diference specifik«, kar pomeni, da nimajo lastnosti, ki bi bila samo njihova (Kolarič in drugi, 2002:20).

»Diferenco specifik« lahko poskusimo poiskati s pomočjo strukturalne–operacionalne definicije »neprofitnih organizacij« avtorjev Salamona in Anheiera. Njuna definicija zajema zraven neprofitnosti, zasebnosti in formalnosti (lastnosti, ki so zgoraj opredeljene kot temeljne značilnosti entitet v sferi civilne družbe), še dve:

- avtonomnost vodenja (sposobnost samonadzora svojih dejavnosti)
- ter prostovoljnost (pritegovanje prostovoljcev k izvajanju dejavnosti in upravljanju organizacij).

Samostojnost vodenja je lastnost entitet v sferi civilne družbe. Vendar je to lastnost, ki jo lahko povzamemo iz dejstva, da so te entitete v treh temeljnih značilnostih, tako podobne kot tudi različne od entitet v drugih sferah. Kriterij prostovoljnosti tudi ni značilnost, ki bi bila lastna tem entitetam. Ob teh dejstvih lahko potrdimo naš sklep, da so zasebne neprofitne organizacije entitete v družbi, ki so brez »diference specifik«¹, in tako v družbenem prostoru predstavljajo specifični prostor (Kolarič in drugi, 2002:21).

Torej lahko sklenemo, da gre za komparativno prednost v dveh smereh (Kolarič in drugi, 2002:22).

- Ker so podobne entitetam v drugih treh sferah, omogočajo zasebnim neprofitnim organizacijam, da kombinirajo načine delovanja, sredstva in potencialne iz vseh treh sfer. Uporabijo lahko državna sredstva in delujejo v skladu z zahtevami države, vendar so glede na svoje ustanovitelje še vedno zasebne organizacije. To pomeni, da so se sposobne tržno obnašati, vendar so še vedno NPO, saj je smisel njihovega delovanja javno ali skupno dobro in ne maksimiziranje svojega lastnega profita. Sposobne so uporabiti potencialne iz neformalnih socialnih mrež, a še vedno ostajajo formalne organizacije z eksplicitnimi normami in pravili, obveznimi za vse, ki so vanje vključeni. Skozi to kombinacijo načina delovanja, sredstev in potencialov postajajo zasebne neprofitne organizacije hibridne, polivalentne, mešane entitete.
- Ker so zasebne neprofitne organizacije istočasno tudi različne od ostalih entitet v drugih sferah, jim dopuščajo avtonomijo pri vodenju in upravljanju njihovega razvoja. Management lahko oblikuje svojo vizijo razvoja organizacije v različne smeri in sicer k državi, kar pomeni, da bodo državna sredstva pomenila temelj za razvoj organizacije, v smeri trga, kar pomeni, da predstavlja trženje produktov organizacije temelj za razvoj organizacije, ali bo vizija delovanja organizacije usmerjena v sfero skupnosti, kar pomeni, da bo organizacija temeljila na prostovoljnosti.

Iz zgoraj napisanega lahko ugotovimo, da zasebne neprofitne organizacije nimajo »diference specifik«¹. Njihova glavna značilnost je velika raznolikost. Vse je odvisno od tega, kje v prostoru civilne družbe se nahaja določena organizacija. Na podlagi tega se oblikujejo njene značilnosti, in to na način, kako vsaka posamezna organizacija izvaja svojo dejavnost, na

kakšen način si zagotavlja sredstva in kakšna je njena vloga v družbi (Kolarič in drugi, 2002:24).

- Organizacije, bližje skupnosti, so po značaju bolj neformalne kot formalne. Pravila in stopnja organiziranosti so minimalna, svojo delovanje krijejo načeloma iz vložkov prostovoljcev (članov) v obliki časa in sredstev. V večini podpirajo neformalne socialne mreže (družina), ki skrbijo za svoje člane. Kot primer teh organizacij lahko omenimo skupine za samopomoč in društva, ki nudijo pomoč revnim družinam ali posameznikom, družinam s prizadetimi otroki itd.
- Organizacije, bližje sferi države, so po značaju bolj javne kakor zasebne, saj so visoko profesionalizirane. Glavni vir financiranja zaposlenih so državna sredstva. Iz tega sledi, da je njihova temeljna vloga produkcija storitev za državo, katerih naročnik in financer je država. Sem prištevamo organizacije, ki imajo koncesijsko pogodbo z državo.
- Organizacije, bližje sferi trga, so po značaju bolj profitne kot neprofitne. Te organizacije niso samo visoko profesionalizirane, ampak za izvajanje svoje dejavnosti zaposlujejo tudi specialiste. K temu jih prisili konkurenca na trgih, kjer tržijo svoje izdelke. Sredstva so primarno pridobljena iz trženja, saj je njihova vloga produkcija storitev za prodajo. Primer tako oblikovanih organizacij so socialna podjetja in kooperative.

V sferi civilne družbe je zraven zgoraj naštetih primerov organizacij še veliko število različnih organizacij, ki jim je skupno to, da so formalne, neprofitne in zasebne. Vendar se lahko razlikujejo po drugih značilnostih:

- razlikovanje po vključenosti vložka prostovoljcev, v sredstvih (prostovoljni/dobrodelni prispevki) in v vključenosti posameznikov v izvajanje dejavnosti,
- razlikovanje v stopnji ne/odvisnosti od države v smislu financiranja,
- razlikovanje v stopnji, do katere so komercializirane; to je v stopnji, do katere tržijo svoje storitve in tako pridobivajo svoj prihodek.

2.1. SISTEM BLAGINJE

»Pojem država blaginje ne označuje le zagotavljanja temeljne socialne varnosti zaposlenim oziroma državljanom (prek obveznih in nacionalnih sistemov socialnih zavarovanj ter sistemov socialnih pomoči), ampak pomeni tudi zagotavljanje »nacionalnega minimuma« izobrazbenih, zdravstvenih, socialno-varstvenih, terapevtskih in drugih storitev« (Kolarič, 2002:14).

Ko govorimo o sistemu blaginje, imamo v mislih: *»odprt in univerzalen sistem, ki ne zajema le organizacij, programov, ukrepov, s katerimi država zagotavlja socialno varnost in blaginjo državljanom, temveč tudi tiste organizacije, programe, ukrepe, ki se oblikujejo in funkcionirajo v skladu z logiko trga, pa tudi tiste, ki se oblikujejo v sferi civilne družbe in v sferi skupnosti. Zajema tako producente kot uporabnike storitev, njihove norme in vrednote, pa tudi odnose med njimi, ki nastajajo pri upravljanju, financiranju, proizvodnji in distribuciji dobrin in storitev, s katerimi si posamezniki zagotavljamo socialno varnost in blaginjo« (Kolarič, 2002:55).*

Koncept sistema blaginje temelji na sorazmerni avtonomnosti in istočasni soodvisnosti strukturnih elementov tega sistema. Sem spadajo tudi NPO, saj so relativno avtonomni in soodvisni strukturni del sistema blaginje. Za izhodiščno tezo vzamemo, da so se skozi zgodovinski razvoj posameznih družb in specifičnih razmer izoblikovale hierarhije sfer in njihovih entitet—trga, države, civilne družbe in skupnosti. Iz teh sfer črpamo posamezniki sredstva, ki jih potrebujemo za zagotovitev socialne varnosti in blaginje (Kolarič in drugi, 2002:55).

Poznamo pet vrst sistemov blaginje (Kolarič, 2002:57):

- liberalni sistem blaginje,
- konservativno—korporativistični sistem blaginje,
- socialno—demokratski sistem blaginje,
- katoliški sistem blaginje,
- etatistični⁹ (državno—socialistični) sistem blaginje.

⁹ *Etatistični sistem je sistem, v katerem si država lasti monopol odločanja v vsem družbenem življenju* Vir: Slovar slovenskega knjižnega jezika.

Shema 2.1.1: Vrste sistemov blaginje

Vir: Kolarič, Zinka (2002): Zasebne neprofitno-volonterske organizacije v mednarodni perspektivi. Založba FDV, Ljubljana.

Shema 2.1.2: Hierarhija sfer

	L	KK	SD	KAT	DS
1.	Trg	Trg Kvazi-trg	Država	Skupnost Civilna družba	Država
2.	Civilna družba Skupnost	Država	Trg	Trg	Skupnost (Civilna družba)
3.	Družba	Skupnost Civilna družba	Civilna družba Skupnost	Država	(Trg)

Vir: Kolarič, Zinka (2002): Zasebne neprofitno-volonterske organizacije v mednarodni perspektivi. Založba FDV, Ljubljana.

1.Liberalni sistem blaginje

1. TRG

2. CD/SKUPNOST

3. DRŽAVA

Značilnost tega sistema blaginje temelji na predpostavki, da so si vsi posamezniki sposobni sami zagotoviti sredstva (socialno varnost in blaginjo). To pomeni, da si vsak posameznik lahko zagotovi storitve in dobrine na trgu. Na prvem mestu so tako zasebne profitne organizacije in možnost posameznikove vključitve v privatne zavarovalne sheme. Kdor si tega ne more zagotoviti na trgu, naj si zagotovi znotraj civilne družbe, in sicer preko lokalno organiziranih mrež zasebnih neprofitno–volonterskih organizacij. Država ima v tem sistemu blaginje zgolj obrobno vlogo, saj poskrbi samo za tiste, ki tudi v neprofitno–volonterskih organizacijah ne dobijo pomoči. Tak sistem blaginje je značilen za države ZDA, Avstralijo (Kolarič in drugi, 2002:58).

Zasebne NPO v liberalnem sistemu blaginje

V strukturi tega sistema blaginje je širok prostor za delovanje in razvoj zasebnih neprofitno–volonterskih organizacij v sferi civilne družbe (drugo mesto v hierarhiji). Pomembne so kot proizvajalke javnih dobrin in storitev, in to zato, ker jih ne trg in ne država ne zagotovita v zadostni meri. Konkurenca je med zasebnimi neprofitno–volonterskimi in zasebno profitnimi organizacijami velika in učinkovite so lahko le, če imajo razmeroma visoko stopnjo profesionaliziranosti. Zasebne neprofitne organizacije ponujajo na trgu samo tiste storitve, po katerih je največje povpraševanje, in sicer po zdravstvenih in izobrazbenih storitvah (Kolarič in drugi, 2002:62).

2. Konservativno–korporativistični sistem blaginje

1. TRG/KVAZI TRG

2. DRŽAVA

3. SKUPNOST/CD

Ta sistem blaginje se razlikuje od zgoraj opisanega liberalnega sistema blaginje po vlogi države (je na drugem mestu v hierarhiji) in ima večjo odgovornost za socialno varnost in blaginjo državljanov. Država ima dvojno vlogo, in sicer: na eni strani so obvezni sistemi

socialnih zavarovanj za vse zaposlene in njihove delodajalce, s čimer podpira njihovo sposobnost in sposobnost njihovih družin, da kupujejo sredstva na trgu, na drugi starani pa država poskrbi za socialno varnost in blaginjo tistih posameznikov in skupin, ki na trg dela ne morejo vstopiti ali pa iz njega izpadejo. Njim eksistenco zagotovi država z instrumenti socialne pomoči in tako, da naroči storitve zanje pri zasebnih neprofitno–volonterskih organizacijah. Sfera trga je še vedno na prvem mestu hierarhije, kjer se pojavi kvazitrg zaradi koncesijskih pogodb med javnimi/obveznimi zavarovalnimi skladi in zasebnimi profitnimi organizacijami kot proizvajalkami storitev. Tak sistem blaginje se je vzpostavil v celotnem delu srednje Evrope – Nemčija, Avstrija, Belgija, Nizozemska ... (Kolarič in drugi, 2002:59).

Zasebne NPO v konservativno–korporativističnem sistemu blaginje

Tukaj lahko vlogo zasebnih neprofitno–volonterskih organizacij pojasnimo v povezavi z vlogo države. Država poskrbi za tiste, ki sodelujejo na trgu delovne sile z instrumentom obveznih sistemov socialnih zavarovanj. Tistim, ki na trgu delovne sile ne morejo sodelovati ali iz njega izpadejo, pomaga tako, da z instrumentom koncesijskih pogodb »naroči« storitve zanje pri zasebnih neprofitno–volonterskih organizacijah. Država igra dvojno vlogo, saj je naročnik in financer. Temelj za to delitev dela je odnos med državo in cerkvami. Cerkve so lastnice/ustanoviteljice zasebnih neprofitno–volonterskih organizacij, ki jim skozi njihovo dobrodelno dejavnost zagotavljajo legitimiteto, in država si zagotavlja legitimnost kot dominantni financer te dobrodelne dejavnosti. Ker proizvajajo javne dobrine in storitve za državo, morajo organizacije upoštevati standarde, ki jih postavi država. Seveda iz tega izhaja visoka stopnja profesionaliziranosti. Ciljna skupina države so obrobne skupine, zanje pa naroča predvsem socialno-varstvene storitve. Cerkve pa vztrajajo pri partnerskem odnosu na področju vzgoje, izobraževanja in zdravstva (Kolarič in drugi, 2002:64).

3. Socialno–demokratski sistem blaginje

1. DRŽAVA

2. TRG

3. CD/SKUPNOST

V tem sistemu blaginje igra država dominantno vlogo za socialno varnost in blaginjo državljanov, saj je na prvem mestu v hierarhiji. Ta vloga je uresničena preko močnega javnega sektorja (javne neprofitne organizacije), univerzalni programi in socialnih pravic državljanov. Seveda ima posameznik možnost, da si zagotovijo sredstva na trgu ali v sferi civilne družbe ali skupnosti. Civilna družba je umeščena na zadnje mesto v hierarhiji, kar še ne pomeni, da je njena vloga zanemarljiva. Razlog za takšno obliko je dolga vlada socialno-demokratskih strank. Tak sistem blaginje je značilen za skandinavske države (Kolarič in drugi, 2002:59).

Zasebne NPO v socialno–demokratskem sistemu blaginje

Ker je v tem sistemu blaginje zelo močan javni sektor, zasebnim neprofitno–volonterskim organizacijam ne dopušča kaj dosti manevrskega prostora, kar še ne pomeni, da te niso pomembne. Igrajo posredniško vlogo med državljani in državo, saj pritiskajo na državo in jo opozarjajo na posameznike ali skupine, ki kljub univerzalnim programom nimajo zadovoljenih vseh potreb. Taka vloga ne zahteva visoke profesionaliziranosti organizacij (Kolarič in drugi, 2002:67).

4. Katoliški sistem blaginje

1. SKUPNOST/CD

2. TRG

3. DRŽAVA

Ta sistem temelji na načelu subsidiarnosti, kar pomeni, da se višja instanca vključi v reševanje problema šele takrat, ko na nižji ne najde rešitve (lokalno–regionalno–nacionalno). Večina neprofitno–volonterskih organizacij je ustanovljenih in upravljanih s strani cerkve in ta je dolžna zagotoviti socialno varnost in blaginjo svojim članom. Vloga trga je povezana s kolektivnimi zavarovalnimi shemami. Če se problem v teh dveh sferah ne da rešiti, vskoči na pomoč država, ki je na zadnjem mestu v

hierarhiji. V tem sistemu igra močno in vodilno vlogo katoliška cerkev. Takšen sistem blaginje je značilen za Italijo, Španijo in Portugalsko (Kolarič in drugi, 2002:60).

Zasebne NPO v katoliškem sistemu blaginje

Neprofitno–volonterske organizacije zagotavljajo legitimiteto predvsem katoliški cerkvi. Ustanovi jih lahko cerkev ali zasebne fizične in pravne osebe. V tem sistemu je blaginja dvojna.

- Zaradi načela subsidiarnosti so pomembne proizvajalke kolektivnih dobrin in storitev za prodajo na kvazi trgih. S tem kompenzirajo med pomanjkljivostmi trga in subsidiarno vlogo države. V njihovi strukturi prihodkov so primarni komercialni dohodki.
- Cerkevne neprofitno–volonterske organizacije zagotavljajo legitimnost katoliški cerkvi in njihova vloga je pomembnejša od prve. Ravno zaradi tega so cerkvene neprofitno–volonterske organizacije dejavne predvsem na dveh področjih, pomembnih za zagotavljanje legitimitete, in sicer na področju vzgoje oziroma izobraževanja in socialnega varstva (Kolarič in drugi, 2002:65).

5. Državno–socialistični tip sistema blaginje

1. DRŽAVA

2. SKUPNOST/CD

3. DRŽAVA

V tem sistemu blaginje ima država dominantno vlogo. Država je bila lastnik, financer in nadzornik vseh institucij in organizacij, ki so proizvajale storitve ali zagotavljale denarna nadomestila posameznikom. Veliko breme za zagotavljanje socialne varnosti in blaginje svojih državljanov so nosile neformalne mreže (sfera skupnosti). Možnosti, da bi si posamezniki sami lahko pridobili sredstva na sferi trga ali civilne družbe, niso bile velike. Vloga neprofitno–volonterskih organizacij je bila zelo šibka zaradi omejevalne vloge cerkve. Trg legalno ni obstajal. Ta primer sistema blaginje je značilen za bivše socialistične države.

Zasebne NPO v (nekdanjem) državno–socialističnem sistemu blaginje

Civilna družba je bila pod nadzorom države, njena vloga je bila omejena, saj je bilo prepovedano delovanje cerkve na neverskih področjih. Zato so zasebne neprofitno–volonterske organizacije delovale zgolj kot prostovoljna društva in združenja, ki so bila usmerjena predvsem k neformalnim socialnim mrežam. Društva in združenja so kljub dominantni vlogi države imela pomembno vlogo pri zagotavljanju blaginje svojih članov. Najštevilčnejša so bila predvsem kulturna in športna društva. Društva in združenja na področju socialnega varstva ali zdravstva so podpirala družine, da so lažje skrbele za svoje prizadete ali bolne člane. Vse te organizacije so bile nizko profesionalizirane, saj so svojo dejavnost izvajale predvsem s prostovoljci/člani. Financirale so se iz članarin, državnih dotacij in tudi iz sponzorskih sredstev podjetij (Kolarič, 2002:66).

2.2. NPO V SLOVENSKEM SISTEMU BLAGINJE

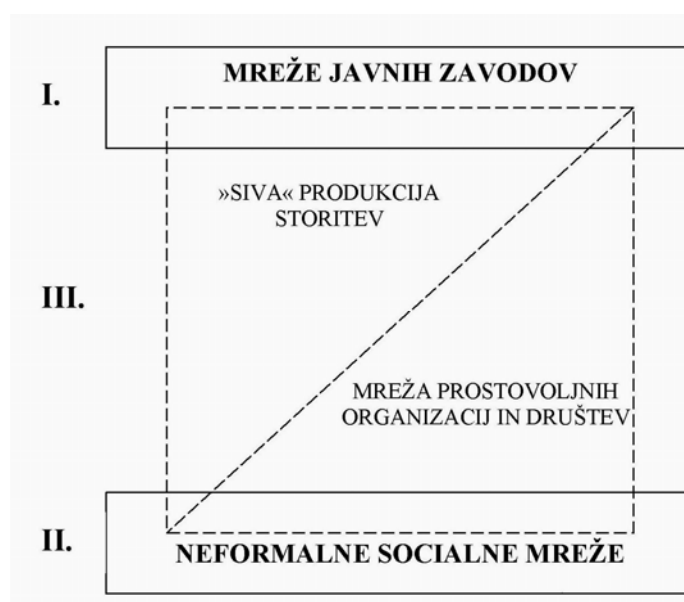
V začetku 70. let prejšnjega stoletja je prišlo do krize države blaginje v večini industrijsko razvitih držav, ki jo je povzročila zaustavitev ekonomske rasti (naftna kriza). S tem se je ponovno povečalo zanimanje za NPO. Glavna pozornost izhoda iz krize socialne države je bila usmerjena v zmanjševanje odgovornosti države pri zagotavljanju kolektivnih dobrin in storitev ter prenašanje teh na druge sektorje. Iz tega je izhajala nujnost dogovarjanja med posameznikom in državo ter večja individualizacija socialne odgovornosti in vse to povečuje pomen NPO in neformalnih mrež (Meglič in Vojnovič, 1997:153).

Za slovenske NPO po drugi svetovni vojni je značilno, da je bila dinamika njihovega registriranja/ustanavljanja kontinuirana in relativno velika. V 70. letih je zaradi sprejetja zakona o društvih¹⁰ ustanavljanje prostovoljnih organizacij in društev močno naraslo (Kolarič, 1994:116).

¹⁰ Zakon o društvih je bil sprejet leta 1974.

V 80. letih ustanavljanje novih organizacij upade, močno dinamiko registriranja novih organizacij na državni ravni pa zaznamo v 90. letih. Gre za tranzicijski proces iz socializma v postsocializem, v katerem so bile odstranjene nekatere formalne ovire za registracijo npr. verskih organizacij, spremenili so se tako ekonomski kot tudi drugi pogoji, iz katerih izhaja potreba po novih vrstah organizacij, močni so vplivi od zunaj, npr. ustanavljanje mednarodnih organizacij (Kolarič, 1994:117).

Shema 2.2.1: Temeljna struktura slovenskega sistema blaginje

Vir: Kolarič, Zinka (2002): Zasebne neprofitno–volonterske organizacije v mednarodni perspektivi. Založba FDV, Ljubljana.

Gre za »tridelni sistem« z več elementi (Kolarič, 2002:139–140).

1. *Mreža javnih zavodov* je dobro razvita in prostorsko razpršena mreža javnih organizacij in institucij (zavodov). Bila je centralizirana, formalno organizirana in profesionalizirana produkcija storitev, ki so jo izvajali zaposleni in od države plačani profesionalci.

2. *Neformalne socialne mreže* – sem spadajo vse storitve, ki niso bile pridobljene v prvem, javnem sektorju sistema blaginje. Zagotovljene so bile skozi oblike samopomoči in vzajemne medsebojne pomoči med člani družine, sorodstva, sosedstva... Predstavljale so neformalni sektor in zagotavljanje storitev na podlagi prostovoljstva.
3. V vmesnem prostoru se je nahajala:
 - a.) »siva« *produkcija* vseh vrst storitev, ki je bila sicer nelegalna, vendar tolerirana s strani javnih avtoritet, saj je nadomestila deficit javnega sektorja;
 - b.) *mreža prostovoljnih organizacij in društev*, ki je bila praviloma prostovoljna in neplačana in je imela pomembno vlogo pri podpori skrbi neformalnih socialnih mrež, najbolj za družino in njene člane.

Danes uporabljamo shemo sistema blaginje, ki se je izoblikovala v 90. letih.

1. *Mreža javnih zavodov*
2. *Neformalne socialne mreže*
3. *Štiri nove prvine v vmesnem prostoru*
 - a.) Zasebne profesionalizirane neprofitne organizacije.

Njihovi ustanovitelji so zasebne fizične in pravne osebe. Pomembno vlogo še posebej pridobi katoliška cerkev, saj so bile v 90. letih odpravljene vse formalne ovire za njeno socialno/humanitarno dejavnost¹¹ (slovenska Karitas¹²).

¹¹ V okviru socialističnega sistema cerkev formalno ni smela posegati v družbene dejavnosti in ustanavljati svojih organizacij (Kolarič, 2002:143).

¹² Slovenska Karitas je dobrodelna ustanova rimskokatoliške cerkve na Slovenskem (1. maja 1990 jo je ustanovila Slovenska pokrajinska škofovska konferenca) in ima namen, da uresničuje karitativno in socialno poslanstvo cerkve. Slovenska Karitas je članica mednarodne in evropske Karitas; sprejema njena načela delovanja, usklajevanja in sodelovanja ter povezuje Slovenijo z mednarodnimi in meddržavnimi nevladnimi organizacijami na dobrodelnem in človekoljubnem področju.

b.) Nova prostovoljna društva, klubi, združenja in (praviloma neregistrirane) skupine samopomoči.

Najintenzivneje so nastajala v športu in rekreaciji, kulturi, varstvu okolja in živali. Razlika med starimi in novimi društvi je predvsem v socialnem varstvu in zdravstvu ter pri varovanju okolja. Društva delujejo predvsem v splošno oziroma javno korist (ponujajo storitve in pomoč ciljnim skupinam zunaj svojih članov), stara društva pa na teh področjih delujejo predvsem v korist svojih članov (npr. invalidske organizacije).

c.) Zasebne profitne organizacije (na področju družbenih dejavnosti).

Temelj za njihovo oblikovanje je bila močna siva produkcija v času procesa privatizacije v Sloveniji, v smislu transformacije nelegalne sive produkcije v legalno profitno produkcijo. Prišlo je do transformacije delov javnega sektorja v zasebni profitni sektor (značilen v zdravstvu). Zasebniki svojo profitno dejavnost praviloma kombinirajo z »neprofitno« produkcijo določene količine in vrst storitev za državo, v pogojih koncesijskih pogodb.

d.) Kombinirane oblike in novi zasebni profitni producenti storitev.

»Gre za partnerstvo med javnimi zavodi in lokalnimi oblastmi na eni strani, zasebnimi neprofitno-volonterskimi organizacijami (kot organizatorji izvajanja nekaterih programov javnih del) in lokalnimi podjetniki (kot potencialnimi zaposlovalci v programe zajetih brezposelnih oseb) na drugi ter uporabniki oziroma širšo javnostjo na tretji strani. Na tem partnerstvu temelječe oblike zagotavljanja socialne varnosti in blaginjo državljanom (oblike welfare mix; Evers) so prva kvalitativno povsem nova prvina v strukturi slovenskega sistema blaginje« (Kolarič, 2002:143).

Shema 2.2.2: Nove prvine v strukturi slovenskega sistema blaginje

Vir: Kolarič, Zinka (2002): Zasebne neprofitno–volonterske organizacije v mednarodni perspektivi. Založba FDV, Ljubljana.

Tudi v Sloveniji je prišlo do temeljnih ključnih ekonomskih, političnih in socialnih sprememb. Uveljavitev tržne ekonomije, pravne države ter demokratične in pluralistične družbe predstavlja najpomembnejše cilje teh sprememb. Glavno dejstvo socialne transformacije so spremembe, ki zadevajo državo, njene institucije in tudi organizacije civilne družbe za ustvarjanje razmer, v katerih bodo posamezniki postali v večji meri sposobni odgovarjati za svoj razvoj in razvoj družbe (Meglič in Vojnovič, 1997:153).

Socialna blaginja vključuje socialno varnost, zdravje, blaginjo in kvaliteto življenja ljudi ter socialno integracijo. Vse to se uresničuje v procesu preskrbe dobrin in storitev kot kompleksnih interakcij in kombinacij štirih različnih sektorjev v družbi, in sicer: 1. države, 2. trga, 3. civilne družbe in 4. lokalne skupnosti in družine (Meglič in Vojnovič, 1997:154).

V začetku 90. let se je iz sistema javnih služb, ki so pokrivalo večino socialno–varstvenih dejavnosti, začela pluralizacija, kar pomeni, da se je zraven javnega sektorja začelo še uvajanje drugih socialno–političnih sektorjev–nevladnih, privatnih in neformalnih (Leskošek, 1998:189).

A. Evers (v Meglič in Vojnovič, 1997:154) navaja, da koncept pluralnega sistema blaginje predstavlja bistveno novost v tem, da priznava NPO in neformalnemu sektorju enakovredno vlogo, kot jo imata javni in profitni sektor, in tako obravnava vse sektorje kot komplementarne, med seboj povezane in sodelujoče.

Ko govorimo o socialni politiki in pluralizaciji kot njeni strategiji, ne moremo mimo dejstva, da se je civilna družba sposobna organizirati ob ustreznem mobilizacijskem pritisku. Tako lahko ustvari sisteme zunaj državnih institucij, ki lahko zadovoljijo večino njenih potreb in ji tako omogočijo zadostno mero avtonomije za njeno delovanje. Krepitev civilne družbe pomeni tudi nova razmerja moči. Zmanjševanje stroškov za sistem socialnega varstva ni več enosmerno dejanje, saj nima več samo država moči odločati, koliko denarja bo namenila in kakšno socialno politiko bo določila. Seveda ima tudi država ob zadovoljevanju potreb svojih državljanov korist in sicer pri zagotavljanju socialnega miru in v določeni meri družbene moči oziroma oblasti (Leskošek, 1998:192).

Vesna Leskošek, (1998:192), ko govori o civilni družbi v kontekstu socialne politike, misli predvsem na naslednje tri sklope.

- V prvi del lahko uvrstimo družino, prijatelje, tiste, ki jih vežejo globlje vezi. Veljko Rus (v Leskošek, 1998:192) takšno obliko odnosov imenuje *nadrecipročni odnosi*, kar pomeni, da ne zahtevajo povračila za storjeno dobro.
- Drugi del civilne družbe zajema tiste skupine ali organizacije, ki odgovarjajo na potrebe ljudi zunaj sistema javnih služb oziroma državnih ustanov. Sem najpogosteje spadajo nevladne organizacije, ki delujejo prostovoljno ali dobrodelno. Ta del poimenujemo nevladni ali tretji sektor, za katerega je značilno, da deluje na podlagi skupnega interesa, samoiniciativnosti, samoorganizacije in prostovoljno. Pri nas v ta del civilne družbe prištevamo nevladne organizacije, ki so registrirane kot društva ali privatni zavodi.
- Tretji del civilne družbe zajemajo t. i. »nova družbena gibanja«, ki so povezana z nevladnimi organizacijami bodisi tako, da iz njih nastanejo ali vplivajo na njihov nastanek. Nevladne organizacije se ponavadi povezujejo v različne mreže, ker menijo, da bo njihova družbena moč večja in da lahko s povezovanjem lažje dosežejo svoje cilje.

»Če za državo blaginje velja, da temelji na prevzeti odgovornosti za zadovoljevanje potreb ljudi, potem za organizacije civilne družbe velja, da to odgovornost vračajo ljudem. Ker te organizacije nimajo dolžnosti zadovoljevanja potreb ljudi, zanj torej ne nosijo odgovornosti. Ker nimajo odgovornosti, lahko opravljajo le tista dela, ki si jih same določijo, ta pa so pogosto skladna s potrebami ljudi. Ker za svoje delo te organizacije nimajo javnih pooblastil, ne poznajo podobnih konfliktnih vlog, kot jih poznajo javne ustanove. To so razpetost med zasebnim in javnim ali med kontrolo in pomočjo. Za take konflikte znotraj nevladnih organizacij ali samoorganiziranih skupnosti ni nikakršne potrebe. Organizacije civilne družbe so torej lahko popolnoma » na strani ljudi« (Leskošek, 1998:194).

2.3. ZNAČILNOSTI NPO V SLOVENIJI

Ena izmed značilnosti slovenskih NPO je njihov *»članski značaj«*, saj lahko za zadovoljitev svojih potreb in interesov državljani ustanovijo društva, ki delujejo pretežno v korist svojih članov¹³ (npr. športni klubi). Tudi pri nas imamo številne članske organizacije, kot so npr. društvo za pomoč duševno prizadetim otrokom ali lovska društva, ki delujejo v korist določene družbene skupine (namenske organizacije) ali v korist vseh članov družbe (večnamenska organizacija) (Kolarič, 1994:119).

Struktura društev v Sloveniji iz leta 1996 (Kolarič, 2002:126) nam pokaže, da največje število društev deluje v športu (28,6 %) in kulturi (11,6 %) . Na tretje mesto se uvrščajo gasilska društva (12,3 %). Sledijo društva, ki se posvečajo okolju, društva za zaščito živali (6,2 %), poklicna društva (5,7 %). NPO, ki delujejo v okviru socialnega varstva, zavzemajo le 3,5 %.

Naslednja značilnost NPO v Sloveniji je *»dvojni princip njihove organiziranosti«*. To pomeni, da so lahko organizirane na lokalnih ravneh (na ravni vasi, krajevne skupnosti, občine) in tako povezane v zveze na občinski, regijski ali državnih ravni. Lahko pa se

¹³ *member serving organisations*

organizirajo tudi na nacionalni ravni in nimajo svojih osnovnih organizacijskih enot na nižjih, regionalnih ali lokalnih ravneh. V večini imajo organizacije zaposlenega vsaj enega profesionalca (Kolarič, 1994:118).

Zaposlenost in njeno povečanje je eden izmed najpomembnejših kazalcev razvitosti zasebnega neprofitno–volonterskega sektorja. V Sloveniji lahko pridobimo podatke za stopnjo zaposlenosti samo za društva. V podatkih iz leta 1996 je bilo v društvih zaposlenih 2930 delavcev, kar pomeni 0,4 % vseh zaposlenih v Sloveniji. Največ zaposlenih je v športnih in gasilskih društvih. Odstotek zaposlenih v organizacijah, ki delujejo na področju socialnega varstva (v invalidskih in humanitarnih društvih), zajema kar 15,6 % vseh zaposlenih v društvih. To je zelo zanimivo, saj društva na področju socialnega varstva v strukturi društev zavzemajo zgolj 3,3 % (Kolarič, 2002:118).

Skupna značilnost slovenskih NPO je »*pluralnost finančnih virov*«. Ta je nujen pogoj, vendar ne zadosten za avtonomijo organizacij. Med te vire prištevamo: članarine, donacije posameznikov in pravnih (tako domačih in tujih) oseb, lastno ekonomsko dejavnost organizacije, finančno podporo države organizaciji ali določenemu projektu, ki se izvaja in je financiran iz državnega proračuna, sredstva različnih skladov, sredstva nacionalne loterije (Kolarič, 1994:118).

Podatki pridobljeni o obsegu in virih financiranja zasebnih NPO so zanesljiv kazalec pomena sektorja in razmer, v katerih sektor deluje ter odnosov države do sektorja (Kolarič, 2002:121).

V današnjem času pridobivanje sredstev oziroma t. i. *fund raising* zavzema pomembno vlogo v NPO (Svetlik, 1994:968). Payton (v Svetlik, 1994:968) navaja, da je pri oblikovanju skladov opazen premik od volontarizma k vedno večji stopnji profesionalizacije. NPO se lahko samo s profesionalnim pristopom borijo za omejena sredstva možnih darovalcev, saj tiste, ki se ukvarjajo s pridobivanjem sredstev amatersko, vedno bolj izgubljajo možnosti za financiranje (Svetlik, 1994:968).

Salamon in Anheier (1994) kot glavne vire financiranja NPO navajata privatne donacije in prispevke, ki vključujejo darila posameznikov, podjetij in fundacij, donacije države, ki vključujejo subvencije in plačila na podlagi koncesijskih in drugih pogodb, ter plačila

storitev in izdelkov, ki jih NPO neposredno prodajajo uporabnikom (Meglič in Vojnovič, 1997:171).

Glede na prevladujoči vir v NPO je mogoče oblikovati *tri glavne modele financiranja NPO* (Meglič in Vojnovič, 1997:171):

- model dominacije lastnih sredstev,
- model dominacije državnega financiranja,
- model dominacije privatnih donacij in prispevkov.

Struktura prihodkov v Sloveniji se med posameznimi vrstami NPO razlikuje, vendar so najpomembnejši posamični vir prihodkov članarine, sledijo subvencije občin in nato donacije podjetij (Kolarič, 2002:123).

Na podlagi mednarodnih primerjav strukture dohodkov NPO lahko vidimo, da so NPO v Sloveniji za leto 1996 pridobile največ prihodkov iz plačil za storitve (43,8 %), nato iz donacij posameznikov, podjetij in fundacij (28,8 %), sledijo prihodki iz dotacij in subvencij države (27,3 %) (Kolarič, 2002:124).

NPO na področju kulture so v glavnem financirane iz državnih sredstev, športne organizacije prihodke pridobivajo s svojo dejavnostjo, socialne humanitarne organizacije največji delež prihodkov pridobijo iz prispevkov drugih financerjev (posredni državni vir financiranja so loterijska sredstva in neposredno iz proračuna). Druge NPO med katere spadajo lovska, gasilska in druga društva, največji delež svojih prihodkov ustvarijo s svojo dejavnostjo (Meglič in Vojnovič, 1997:173).

S. Kuhnle in P. Selle (1992) uvrščata Slovenijo med tiste države, za katere je med državo in neprofitno–volonterskimi organizacijami značilen odnos ločene odvisnosti, ki ga karakterizirajo dominacija države in omejenost neprofitno–volonterskih organizacij s strani javne politike, velika oddaljenost v smislu komunikacij in sodelovanja ter visoka stopnja odvisnosti od javnega financiranja (Meglič in Vojnovič, 1997:176).

2.4. ODNOSI MED VLADO/DRŽAVO IN NPO V SLOVENIJI

Kuhnle in Selle (1992) sta na podlagi dimenzije bližine in oddaljenosti med državo/vlado in NPO (v smislu komunikacij in kontaktov) ter na podlagi odvisnosti in neodvisnosti med njimi (v smislu financiranja in kontrole) izdelala štiri idealne tipe odnosov med državo/vlado in NPO (Kolarič, 1994:11).

Shema 2.4.1: Štirje idealni tipi odnosov med vlado in volonterskimi organizacijami

	Bližina	Oddaljenost
Odvisnost	Integrirana odvisnost	Ločena odvisnost
Neodvisnost	Integrirana avtonomija	Ločena avtonomija

Vir: Kolarič, Zinka (1994): Neprofitno–volonterske organizacije v Sloveniji. Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo, let. 22, št. 168/169, str. 119.

Za Slovenijo je značilen odnos »ločene odvisnosti«. Država izvaja visoko stopnjo kontrole nad prostovoljnimi organizacijami in društvi, srednjo stopnjo financiranja s strani države in nizko stopnjo komunikacij in kontaktov med njimi, kar nam pokaže, da država ne priznava močnega pomena NPO pri zagotavljanju potreb ljudi oziroma pri zagotavljanju blaginje za njene državljane (Kolarič, 1994:119).

Tako lahko ugotovimo, da v Sloveniji še vedno glavno vlogo zavzema javni sektor in da je vloga NPO zgolj pristranska v sistemu blaginje. Ključne ovire za razvoj NPO pri nas predstavlja fragmentiranost in nepovezanost ter odsotnost močne in integrirane civilne družbe. Treba bi bilo izboljšati partnerske odnose in komunikacijo med državo/vlado in NPO. Rešitev je v izboljšanju partnerskih odnosov med državo/vlado in NPO, v katerem bi NPO postale enakovreden partner. Vendar se ta cilj zdi težko dosegljiv (Črnak Meglič in Vojnovič, 1997: 174–177).

O izboljšanju odnosov med državo/vlado in NPO lahko po mnenju Zinke Kolarič razmišljamo v prihodnosti, in sicer v smislu »integrirane odvisnosti«. To bi pomenilo, da

država izvaja nizko stopnjo kontrole, izboljša svoje financiranje NPO in da pride do visoke stopnje komuniciranja in kontaktov med državo/vlado in NPO, kar bi pripeljalo do tega /../»da vlada »računa« na neprofitno–volonterske organizacije, tudi kot na izvajalce javne službe oziroma določenih delov, ki jih javni zavodi ne morejo izvajati ali jih ne izvajajo dovolj kakovostno. Na takšni osnovi bi se neprofitno–volonterski sektor lahko okrepil (v smislu boljše organiziranosti in večje profesionalizacije) ter sprožil (zaradi konkurence) proces preoblikovanja javnega sektorja. Sinergetski učinki obeh sprememb bi prinesli novo kakovost v slovenski sistem blaginje« (Kolarič, 1994:120).

3. LEO KLUBI

3.1. KRATEK ZGODOVINSKI PREGLED LIONIZMA V SVETU IN PRI NAS

Mednarodna zveza Lions¹⁴ klubov je največja in najštevilčnejša humanitarna organizacija na svetu, ki deluje že dobrih 150 let. Pobudnik za ustanovitev prvega Lions kluba je bil Melvin Jones leta 1917 v Chicagu. To je obdobje zadnjega leta prve svetovne vojne in nadaljevanje industrijske revolucije. Prostora za uresničitev idej o nesebični pomoči ljudem, ki so jih prizadele vojna, brezposelnost in bolezen, je bilo več kot dovolj. Največja mednarodna ekspanzija Lions klubov se je odvijala med leti 1950 in 1960 in je segala v Evropo, Azijo in Afriko.

1925. leta se je na Lions organizacijo obrnila Helen Keller in njen govor je močno vplival na nadaljnji razvoj Lionizma,¹⁵ saj so boj proti slepoti razglasili za svojo glavno aktivnost.

»Dragi lioni in drage dame, domnevam, da poznate legendo, ki opisuje »priložnost«, kot muhasto damo, ki na vsaka vrata potrka samo enkrat in, če se vrata hitro ne odprejo, gre naprej in se nikoli več ne vrne. In tako tudi mora biti, ljubke, vsečne dame ne bodo čakale. Pojdite in jih zgrabite.

Jaz sem vaša priložnost. Jaz trkam na vaša vrata. Želim, da me sprejmete. Legenda ne pove, kaj je treba storiti, če na ista vrata potrka več priložnosti. Menim, da izberete tisto, ki vam je bolj ljuba. Upam, da me boste sprejeli. Tukaj sem najmlajša in kar vam imam ponuditi, je množica krasnih priložnosti za pomoč.

Poskusite si predstavljati, kako bi se počutili, če bi slučajno oslepeli. Zamišljajte si, kako se spotikate in tipate, opoldne enako kot ponoči, vaše delo, vaša neodvisnost – tega ni več. Ali se ne bi razveselili, če bi vam v tem temnem svetu prijatelj ponudil roko in rekel: »Pojdi z menoj in naučil te bom, kako početi stvari, ki si jih počel, ko si še videl«.

¹⁴ Mednarodna kratica LIONS pomeni: **L**iberty, **I**ntelligence, **O**ur Nations, **S**afty.

¹⁵ Govorimo o lionističnem in leoističnem gibanju v svetu.

Slišali ste, kako se z drobno besedo sočloveka, žarek svetlobe druge duše dotaknil teme mojih misli in mi pomagal najti samo sebe, najti svet, najti boga. Zato, ker je moj učitelj zvedel zame in prelomil mojo temo, tiho ujetništvo ter me prepričal, da sem sposobna pomagati sebi in drugim. Skrb je tisto, kar potrebujemo, ne denar. Dar brez sočustvovanja in zanimanja darovalca je prazen dar. Če vam je mar, če lahko skupaj pripravimo ljudi te velike dežele, da jim je mar, bodo slepi zares slavili zmago nad slepoto.

Ali mi ne boste pomagali, da čimprej dočakamo dan, ko ne bo slepote, ki je ne bi bilo mogoče preprečiti; nobenega gluhega ali slepega otroka nepoučenega; nobenega slepega moškega ali ženske nemočne. Pozivam vas lioni, vas, ki vidite in slišite, vas, ki ste močni pogumni in čuteči. Ali se ne boste združili, vitezi vseh slepih v boju proti temi?»

V devetdesetih letih je organizacija izgubila status izključno moške organizacije in tako se je črtal pogoj, da je član Lions zveze lahko samo moški. Lions klubi v svetu danes štejejo približno 1.35 milijonov članov v 45.000 klubih in v 197 državah in njihovo število še vedno narašča. Glavna zveza vseh Lions klubov na svetu je v Oak Brooku, Illinois, ZDA. Že 90 let člani Lions klubov delujejo pod skupnim humanitarnim motom »We serve« oziroma »Mi služimo«.

Tudi v Sloveniji mineva že 16 let od ustanovitve prvega Lions kluba. Lions District¹⁶ 129¹⁷ šteje danes že 45 klubov in 1357 Lions članov.

Prvi Leo klub je bil ustanovljen leta 1957, prav tako v ZDA, in danes je v svetu že 5650 Leo klubov, ki služijo skupnosti v 139 državah.

¹⁶ Lions District pomeni zvezo vseh Lions klubov v državi.

¹⁷ Vsaka država ima specifično številko, po kateri se ločijo po svetu.

Ključne skupine človekoljubne pomoči

- o Pomoč slepim in slabovidnim
- o Pomoč pri preprečevanju in zdravljenju vseh oblik zasvojenosti
- o Pomoč otrokom in mladostnikom v stiski
- o Pomoč pri odpravljanju socialnih problemov družin, starejših
- o Sodelovanje pri reševanju socialnih problemov okolja, v katerem Lions klubi delujejo

Smotri Lionizma¹⁸

- o *Utrjevati* in spodbujati razumevanje med narodi sveta
- o *Zavzemati* se za načela dobre vlade in dobrega državljanstva
- o *Prispevati* k družbenemu, kulturnemu, socialnemu in moralnemu blagostanju
- o *Združevati* klube v duhu prijateljstva in medsebojnega razumevanja
- o *Izbrati* sedež kluba za kraj svobodne in odprte razprave o vsem, kar je v javno korist, vendar ne na izhodiščih strankarske politike ali verske nestrpnosti
- o *Spodbujati* ljudi, da stalno, učinkovito in nesebično pomagajo pri napredku družbene skupnosti, pri dvigu moralne zavesti v poklicnem, javnem in tudi v zasebnem življenju

Kodeks Lionistične etike

- o Dokazati se s pomočjo, z marljivim delom in z vzornimi dejanji
- o Prizadevati si za uspeh, pošteno plačilo in dobiček, ne da bi z nepravilnimi dejanji omadeževali svojo čast in dostojanstvo
- o Zavedati se, da s svojim delom ne smemo oškodovati dela drugih, biti moramo pošteni do vseh in odkriti do sebe
- o Nesebično se spoprijeti z dvomi in zahtevami drugih in če je potrebno, jih reševati tudi proti lastni koristi

¹⁸ Smotre in etični kodeks lionističnega gibanja sem podrobneje predstavila, saj njihov podmladek, t.i. Leo klub deluje pod enakimi načeli.

- o Zavedati se, da je prijateljstvo cilj in ne sredstvo, da pravo prijateljstvo ni zaradi koristi, ampak zaradi duhovnih dobrin, ki iz njega izhajajo
- o Izpolnjevati dolžnosti državljana do domovine, države in skupnosti, v kateri živimo, vdano jim izražati svoja čustva, izvrševati dejanja, opravljati delo, nuditi čas in denar
- o Biti pozoren do bližnjega, nuditi pomoč šibkejšemu, skrb prizadetemu ter pozornost trpečemu
- o Biti skop s kritiko in darežljiv s pohvalo ter skušati vedno graditi, nikoli rušiti

3.2. OPREDELITEV LEO ORGANIZACIJE

Uradno priznan mednarodni znak Lions in Leo organizacije je sestavljen iz dveh levjih glav in uradnih barv – zlate in vijolične. Izbran je bil že leta 1917 ob ustanovitvi in je prepoznaven še danes. Vijolična barva predstavlja ljubezen do prijateljev in samih sebe in celost uma in srca. Zlata barva pa simbolizira odkrit namen, svobodo v življenjskih odločitvah in humanost.

Leo klub je svetovna dobrodelna, nepolitična in nereligiozna organizacija, bolje poznana kot podmladek Lions organizacije. Leo klub je strankarsko, religiozno in nacionalno nevtralen in je osnovan na popolnoma prostovoljni osnovi. Gre za prostovoljno, neprofitno in samostojno združenje fizičnih oseb – članov, ki se združujejo zaradi skupnih interesov. Namen je združevanje mladih, ki imajo interes spoznati in uživati s svojimi vrstniki ter s tem pomagati socialno ogroženim posameznikom in skupinam.

Leo klub je lahko ustanovljen le s strani Lions kluba. Leo klub prevzame njihovo humanitarno usmeritev.

Moto in smotri Leo kluba

Leadership (vodenje) – mladi imajo možnost pridobiti znanja v vodenju in organiziranju

Experience (izkušnost) – z udeleževanjem in delovanjem v svoji skupnosti si pridobijo izkušnje in se naučijo pomembnosti sodelovanja

Opportunity (priložnost) – članstvo mladim omogoča izoblikovanje osebnosti in prejemanja priznanja za svoje prispevke v družbi

Eden najpomembnejših smotrov Leo klubov je: *»Ponuditi mladini sveta priložnost za prispevanje in razvoj skupnosti, individualno ali kolektivno, kot odgovorni člani lokalne, državne in mednarodne skupnosti«.*

Na splošno bi lahko rekli, da so primarni cilji Leo klubov mnogostranski projekti na ravni posameznikov, skupnosti in okolja v lokalni skupnosti.

Kdo je lahko član Leo kluba?

Članstvo v Leo klubu je odprto za vsakega posameznika med 12 in 28 letom starosti.

Članstvo se deli na dve kategoriji:

- ALFA LEO KLUBI, kjer je starost članov med 12 in 18 letom oziroma do polnoletnosti v državi;
- OMEGA LEO KLUBI, kjer je starost članov med 18 in 28 letom.

Leo klub lahko zajema obe izmed starostnih kategorij, saj je starostna meja odvisna od interesov Lions klubov. V Evropi je uradno sprejeta starostna meja 30 let z enakimi lastnostmi kot drugače. Razlog za zvišanje starostne meje je povprečna višja starost članov Leo klubov. Tudi članov Alfa klubov je v Evropi relativno malo, saj je ta vrsta članov značilna za ZDA. V Sloveniji še nimajo članov Alfa klubov.

Odnos Lions/Leo

Vsak izmed Leo klubov ima svojega mentorja iz sponzorskega Lions kluba, ki pomaga in predstavi odgovornosti ter namen delovanja. V Alfa klubih ponavadi igra mentor pomembnejšo vlogo v vodenju, planiranju srečanj članov in nudi pomoč pri projektih. Mentor v Omega klubih ponavadi predstavlja zgolj vezo med mentorskim klubom in podmladkom. Uspešnost Leo klubov je odvisna od sodelovanja in tesne povezanosti z mentorskim Lions klubom. Njihova vloga je pomoč, vodenje in svetovanje mlajšim članom pri aktivnostih, ki jih izvajajo. Vendar so člani Leo kluba sami odgovorni za izvajanje aktivnosti in pridobivanje sredstev za financiranje svojih projektov. Vsak klub ima svoje vodstvo in svoj statut.

Enkrat letno se pripravi v okviru Lions organizacije izobraževanje za bodoče predsednike, tajnike in blagajnike, ki se ga udeležijo tudi člani Leo klubov. Izobraževanje je namenjeno pridobitvi potrebnega znanja za upravljanje, vodenje in motivacijo članov Leo klubov in društva.

Ustanovitev Leo kluba

Vsak Leo klub je lahko ustanovljen le s strani Lions kluba, t. i. sponzorskega kluba. Namen ustanovitve svojega podmladka je širitev idej lionizma na mlajše člane, združevanje članstva in gojenje prijateljstva. Leo klub je mednarodno priznan, ko predsednik sponzorskega Lions kluba izpolni obrazec »Poročilo o ustanovitvi Leo kluba« oziroma »Leo Club Organization report« in ga pošlje v Zvezo Lions klubov na glavni sedež v Oak Brook. Vsak Leo klub se uradno registrira pri Youth Programs Department.

Ponavadi se za dan ustanovitve kluba prizna datum, ko prejme poročilo Zveza Lions klubov. Stroški Lions kluba za ustanovitev svojega Leo kluba so enkratna pristojbina za »Ustanovitev Leo kluba¹⁹« in sponzorski klub plačuje letni prispevek za svoj Leo klub. Ko je Leo klub uradno ustanovljen je ena izmed glavnih odgovornosti sponzorskega Lions kluba prireditve, t. i. Charter Night²⁰, na katerem se uradno podelijo certifikat o ustanovitvi novega Leo kluba.

¹⁹ Pristojbina za ustanovitev Leo kluba oziroma »Leo club organization fee« znaša 100\$.

²⁰ Charter night oziroma ustanovitvena prireditev.

Če je sponzorski Lions klub pod statusom quo, Leo klub še ni direktno prizadet in lahko deluje naprej. Če pa je Lions klub »ugasnjen«, kar pomeni, da uradno preneha delovati, se z Leo klubom zgodi enako. V tem primeru se ponavadi pomaga pri iskanju novega sponzorskega Lions kluba.

Namen in naloge Leo kluba²¹

Smoter leoističnega gibanja je v pomoči socialno ogroženim posameznikom in skupinam ljudi, sodelovanje z drugimi organizacijami in zavodi z dobrodelnimi projekti in srečanja tako na slovenski kot tudi na mednarodni ravni.

Glavni namen vsakega Leo kluba je spodbujati in širiti tisto skupno delovanje znotraj družbe, ki bo razvijalo zlasti naslednje osebne kvalitete članov društva: vodenje (**L**eadership), izkušnje (**E**xperience) in priložnosti (**O**ppportunity). S prijateljskim združevanjem članov društva razvijajo in pospešujejo medsebojno razumevanje in spoštovanje ter se zavzemajo za svobodo človeka in duha, za kulturni, socialni in splošni razvoj družbe ob doslednem spoštovanju pravnega reda Republike Slovenije in tudi pravil mednarodnega združenja Leo klubov.

Leo klubi uresničujejo svoj program in cilje zlasti skozi naslednje programe:

- organizacija in izvedba rednih srečanj vseh članov društva;
- prirejanje in organizacija dobrodelnih prireditev, katerih namen je pomagati osebam, za katere društvo ugotovi, da so potrebne pomoči, materialne ali druge;
- prijateljsko povezovanje članov društva ter organiziranje različnih konferenc za izobraževanje in usposabljanje;
- sodelovanje z drugimi sorodnimi društvi s ciljem medsebojnega spoznavanja, pretoka informacij, krepitev idej ter uresničevanja skupnih interesov.

²¹ Vsak Leo klub sprejme statut na podlagi Zakona o društvih in se tako uradno registrira kot društvo.

Opredelitev članstva

Članstvo v Leo klubu je prostovoljno in član Leo kluba lahko postane vsaka fizična oseba, ne glede na strokovno izobrazbo, narodno ali versko pripadnost, ki sprejme pogoje delovanja kluba na podlagi statuta in ravna v skladu z njim. Člani društva so lahko tudi tuji državljani, ki delujejo pod enakimi pogoji.

Možne oblike članstva v Leo klubu

- *Redni član* je lahko vsaka oseba med 15 in 30²² letom starosti, ki je moralno in etično neoporečna in je sprejeta med člane Leo kluba.
- *Začasno odsotni član društva* je član, ki zaradi utemeljenih razlogov ne more sodelovati pri delovanju društva (takšni razlogi so zlasti zdravstvene težave, začasni odhod v tujino, nosečnost in podobno). Njihovo utemeljenost se ugotavlja na sejah društva, za kar mora glasovati dvetretjinska večina prisotnih članov.
- *Častni član* je oseba, katerega imenuje skupščina zaradi izjemnih zaslug in dosežkov v društvu. Društvo zanj plačuje letno pristopnino. Lahko se udeležuje srečanj, vendar nima glasovalne pravice. Častni član lahko presega starostno mejo 30 let.

Redna srečanja članov društva so najmanj enkrat mesečno, in sicer na dan in ob uri, ki sta določeni po dogovoru.

Obveznost članov je, da redno obiskujejo srečanja oziroma se pravočasno predhodno opravičijo.

Pravice članov so, da sooblikujejo program dela društva, volijo in so izvoljeni v organe društva, da so seznanjeni z vsemi listinami, ki se nanašajo na delo društva, imajo vpogled v delo organov društva, podajajo mnenja ter predlagajo teme srečanj.

Dolžnosti članov so, da z osebnim prizadevanjem in vzorom pripomorejo k uresničitvi ciljev, se udeležujejo srečanj, ravna v skladu s statutom in sklepi organov društva, redno poravnajo članarino in ne ravna v nasprotju z interesi društva in njegovih članov.

²² V Sloveniji je sprejeta zgornja starostna meja 30 let zaradi višje povprečne starosti članov.

Za svoje delo člani ne dobivajo plačila.

Sprejem novih članov

Vsak član društva ima pravico pripeljati in predlagati predsedniku ter članom Leo kluba kandidata, ki je po njegovem mnenju primeren za sprejem med člane. Novi kandidat se predstavi in sodeluje na rednih srečanjih in tako spozna člane in Leo organizacijo. V primeru pozitivnega mnenja predsedstvo na naslednjem srečanju članov društva predlaga sprejem novega člana. Za sprejem novega člana se mora izreči 9/10 prisotnih članov na srečanju, pri čemer se lahko sklepa le, če sta prisotni vsaj 2/3 rednih članov. Novemu članu dodelijo mentorja znotraj matičnega Leo kluba in ta mu pomaga pri vključitvi.

Kdaj lahko članstvo preneha?

- Član lahko prostovoljno izstopi iz kluba.
- Član se lahko *izbriše*, če v tekočem klubskem letu ni obiskal najmanj tretjine srečanj brez utemeljenega razloga oziroma če brez vnaprejšnjega opravičila ne prisostvuje na več kot treh zaporednih srečanjih; člana se izloči na podlagi sklepa predsedstva.
- Člana se lahko *izključi*²³ v naslednjih primerih; če zavestno ravna proti ciljem, interesom in ugledu kluba, če zlorabi zaupana sredstva za izvajanje določenih nalog, ki mu jih je klub zaupal.
- Članstvo preneha s smrtjo.

Upravljanje Leo kluba

Skupščina

Je najvišji organ kluba in jo sestavljajo vsi člani. Skupščino skliče tajnik kluba in je lahko redna ali izredna. Skupščina: voli in razrešuje člane predsedstva, nadzornega odbora in častnega razsodišča, sprejema spremembe statuta, imenuje posebne komisije za izvrševanje določenih nalog, določa višino in način plačevanja članarine ter pristopnine, obravnava letna

²³ V primeru izključitve oseba nikoli več ne more postati član Leo ali Lions kluba

poročila organov, sprejema program dela, potrjuje zaključni račun in sprejema finančni načrt, imenuje častne člane in odloča o prenehanju društva.

Skupščina je sklepčna, če sta prisotni vsaj 2/3 rednih članov. Sklepe skupščina sprejema z navadno večino prisotnih članov in vsi člani so pri glasovanju enakovredni.

Predsedstvo

Predsedstvo je izvršilni organ, sestavljen iz petih članov: predsednika, dveh podpredsednikov, tajnika in blagajnika. Vsi člani predsedstva razen tajnika so voljeni na skupščini. Poglavitne naloge, ki jih opravlja predsedstvo, so, da sklicuje skupščino in pripravlja poročila o delu ter predloge za obravnavo na skupščini, pripravlja in sestavlja programe dela in predlog finančnega načrta ter predlog zaključnega računa, vodi evidenco članstva, skrbi za materialno-finančno poslovanje društva in za uresničevanje ciljev in nalog.

Predsednik kluba

Njegova funkcija je zastopanje in predstavljanje društva zunaj kluba na sejah Distrikta in v tujini. Predsednik vodi zasedanja skupščine ter redna srečanja članov društva. Mandat predsednika društva traja eno leto in ne more biti zaporedoma ponovno izvoljen v isto funkcijo. Na koncu leta pripravi poročilo o delovanju kluba in članstvu ter ga posreduje na District, ki nato poročila vseh klubov pošlje v glavno bazo Lions organizacije v ZDA.

Prvi in drugi podpredsednik

Prvi podpredsednik praviloma postane naslednje leto predsednik društva, če ga potrdi skupščina, drugi podpredsednik pa napreduje na mesto prvega podpredsednika. Funkcija prvega podpredsednika je nadomeščanje in vodenje kluba v času odsotnosti predsednika.

Tajnik

Imenuje ga predsednik za mandat enega leta. Njegove naloge so sestavljanje zapisnike srečanj, razpošiljanje vabil, vodenje evidence udeležbe na srečanjih in skupščini.

Blagajnik

Potrdi ga skupščina za mandat enega leta. Odgovoren je za računovodstvo in blagajno, prevzema članarino in plačuje račune, ki jih odobri predsednik društva.

Kako se pridobivajo sredstva v Leo klubu?

Redni prihodki Leo kluba so članarine²⁴ in so za člane obvezne. Vsak nov član, ki je uradno sprejet v klub plača enkratno pristopnino. Drugače se sredstva pridobivajo s prispevki donatorjev in sponzorjev ter daril. Vendar glavni prihodki se pridobijo iz aktivnosti oziroma akcij kluba. Velikokrat pri določenih večjih projektih nudijo finančno podporo tudi mentorski Lions klubi.

Vsa pridobljena sredstva so namenjena in vložena v nadaljnje delovanje kluba.

3.3. LEO DISTRICT

Leo District (v nadaljevanju zveza) je Zveza vseh Leo klubov in je prostovoljno združenje z namenom uresničevanja skupnih ciljev in nalog.

Zvezo lahko uradno ustanovi šest ali več uradno potrjenih Leo klubov, potrjenih v Lions Districtu, ustanovitev pa lahko odobri samo guverner²⁵ Lions Districta. Vsak izmed Leo klubov ob formalni ustanovitvi postane del zveze Leo Districta ter zveze Lions Districta.

Temeljne naloge zveze so predvsem združevanje vseh Leo klubov z namenom širjenja leoističnega gibanja in dobrodelne dejavnosti ter utrjevanja medsebojnega razumevanja dobrodelnosti med člani. Omogoča in razvija povezovanje zveze s sorodnimi organizacijami

²⁴ Ki znaša 1000 sit oziroma po dogovoru mesečno in je obvezna razen v primeru zamrznitve članstva in v primeru častnega člana.

²⁵ Guverner je najvišja funkcija v Lions Districtu in je izvoljen za mandat enega leta.

tako doma in v svetu. Prireja skupne dobrodelne in druge prireditve, ki imajo značaj meddruštvenega in mednarodnega sodelovanja.

Člani Leo zveze (v nadaljevanju člani) so lahko samo društva, ki jih zastopajo vsi aktualni predsedniki vseh Leo klubov za obdobje enoletnega mandata. Namen članov je reprezentativna funkcija svojega kluba. Njihove pravice in obveznosti v zvezi so: sodelovanje pri sprejemanju programa in izvrševanju skupnih nalog zveze, pravica, da so njihovi delegati voljeni in da volijo organe zveze ter zahtevajo sejo skupščine zveze s predlogom vprašanj, ki naj jih skupščina obravnava.

Organi Leo zveze

- Skupščina zveze,
- predsednik zveze,
- podpredsednik zveze,
- drugi podpredsednik,
- tajnik,
- zakladnik,
- pooblaščenec za mednarodno sodelovanje, ki nosi naziv ILO Districta,
- »Leo Club Chairman«,
- izvršilni odbor, ki nosi naziv svet predsednika,
- nadzorni odbor,
- disciplinska komisija.

Skupščina je najvišji organ zveze, sestavljena iz delegatov društev, ki jih določijo klubi na svojem rednem sestanku. Skupščina se sestane najmanj enkrat letno praviloma spomladi v sklopu nacionalne konvencije.

Pristojnosti skupščine so: sprejem, spremembe in dopolnitve statuta; potrditev poročil predsednika zveze, potrditev letnega proračuna, sprejem letnega prispevka²⁶, izvolitev predsednika, podpredsednika zveze, drugega podpredsednika zveze, zakladnika zveze in pooblaščenca za mednarodno sodelovanje (ILO).

²⁶ Vsak Leo klub krije letni prispevek na člana.

Skupščina je javna in vsak izmed članov ima pravico do udeležbe, vendar imajo glasovalno pravico samo uradni delegati posameznih klubov. Vsak Leo klub ima pravico do enega delegata na deset aktivnih članov. Nadaljnjih pet do devet aktivnih članov daje klubu pravico še do enega delegata.

Naloga predsednika Leo Districta je zastopati zvezo doma in v tujini. Izvoli ga skupščina za dobo enoletnega mandata. Kandidat za predsednika mora biti član Leo kluba, ki je že deloval kot predsednik Leo kluba in ga je odobril mentorski Lions klub. Predsednik zastopa in predstavlja zvezo ter skrbi za njeno zakonito poslovanje.

ILO²⁷ Leo Districta je oseba, odgovorna za stike s tujimi člani Leo klubov. Leta 1991 je bila uradno sprejeta ILO funkcija in vsaka država ima svojega predstavnika. ILO funkcija ni uradno priznana Oak Brook-u in je značilna za Evropo. Predstavnik je izvoljen za dve leti in ima štiri krat letno ILO sestanke, ki se ponavadi odvijajo na mednarodnih dogodkih. Njegove naloge so: vzdrževati odnose z drugimi državami, informirati člane o mednarodnih dogodkih, pomoč in svetovanje tujim članom Leo klubov, ki obiščejo Slovenijo, predstavitev države v tujini ... Skupna ideja je izpeljati skupni projekt *Leo Europa Project »Warmth to Children«*.

Leo klub se lahko pobrati z Leo klubom iz tujine t. i. International Club Twinning. Namen je spoznavanje različnih kultur, učiti se drug od drugega in ponazoriti najpomembnejši smoter leoizma *“To create and foster a spirit of understanding among the peoples of the world.”*

Leo Club Chairman²⁸ deluje kot svetovalec zveze in predstavlja uradno povezavo z Lions Districtom ter mu poroča o vseh sklepih in delovanju Leo Districta. Na skupščini je brez glasovalne pravice.

Izvršilni odbor ali svet predsednika sestavljajo predsednik, podpredsednik, drugi podpredsednik, tajnik, zakladnik, ILO in vsi aktualni predsedniki klubov.

²⁷ *International Liaison Officer*

²⁸ *To funkcijo lahko opravlja samo član Lions kluba*

Disciplinska komisija je sestavljena iz treh članov in dveh namestnikov. Imenuje jo svet predsednika za mandat enega leta. Njen namen je obravnavati disciplinske kršitve organov zveze in njenih članov, ki lahko nastanejo v primeru kršitve v zvezi, z nezvestim izvrševanjem ali neizvrševanju sklepov organov zveze in različnimi dejanji, ki lahko škodujejo ugledu zveze. Disciplinski ukrepi so lahko opomin, javni opomin in izključitev.

Nadzorni odbor sestavljajo trije člani, ki prihajajo vsak iz različnega društva. Njegove pristojnosti so nadzor nad finančnim poslovanjem zveze. Nadzorni odbor je dolžan ugotavljati nepravilnosti pri finančnem poslovanju zveze in te prijaviti disciplinski komisiji zveze in pristojnim državnim organom.

Zveza ima svoja lastna finančno-materialna sredstva in jih porablja izključno za lastno delovanje ter za humanitarne namene. Dohodki zveze so prispevki članov Leo klubov, dohodki od prireditev, dodeljena sredstva od drugih pravnih in fizičnih oseb (posameznikov, gospodarskih družb, ustanov, države in drugih organizacij ...), druge donacije, darila in drugi dohodki.

Za uresničevanje svojih nalog zveza organizira nacionalno konvencijo, obvešča svoje članstvo o delovanju zveze, koordinira in organizira razprave članov zveze in usklajuje dejavnost ter izmenjuje izkušnje o delovanju zveze.

Zveza v okviru svoje dejavnosti skrbi za uresničevanje vsakoletnega programa predsednika zveze.

Tudi na ravni Districta se prirejajo raznovrstni projekti in k uresničevanju teh pripomorejo vsi Leo klubi. Eden takšnih dogodkov, ki se odvija na ravni zveze, je priprava nacionalne konvencije.

3.4. TRADICIONALNI NACIONALNI IN MEDNARODNI DOGODKI

Leo Nacionalna konvencija (v nadaljevanju NC)

V okviru Leo Districta se enkrat letno tradicionalno priredi NC po vzoru Lions konvencije. Primarni namen je srečanje vseh Leo klubov v državi. Organizacijo načeloma prevzame eden izmed njih in izbere lokacijo ter program tridnevnega druženja. Program se pripravi vnaprej in se tudi predstavi na seji Districta ter vsem članom. Program je sestavljen iz raznih družabnih in športnih delavnic ter predavanj. Predavanja se ponavadi nanašajo na probleme in pogosta vprašanja v okviru Leo klubov, kot na primer: motivacija v Leo klubih, stili vodenja klubov, kako pridobiti nove člane, problem manjšanja članstva zaradi starostne omejitve, predstavitev mednarodnih dogodkov, pridobivanje sponzorskih sredstev ...

Izpelje se tudi letna skupščina Leo Districta na kateri se potrdi in predlaga novo predsedstvo. Namen NC je spoznavanje članov med seboj in predstavitev Leo klubov, družabne aktivnosti in seveda dobrodelnost, saj se skozi različne akcije in aktivnosti v sklopu NC zbirajo sredstva za določen namen.

LEF–Leo Evropa Forum

Je edinstven dogodek, ki se odvija enkrat letno in je organiziran vedno v drugi državi. Gre za najbolj obiskan mednarodni dogodek Leo klubov, saj ga obišče največje število njihovih članov iz številnih držav. Dogodek ponudi priložnost spoznati člane klubov iz drugih držav, pridobiti tuja prijateljstva in spoznati tuje kulture. Je priložnost, kjer lahko mladi člani izmenjajo svoje izkušnje, informacije in pridobijo nove ideje za program dela v svoji državi ali na mednarodni ravni.

Forum ima tudi svojo ustavo, ki narekuje, kako in kdaj mora biti takšen dogodek organiziran. Dogodek je časovno omejen na en teden in se mora vsako leto odviti v času od desetega julija do dvajsetega septembra. Omejena je tudi finančna participacija. Vedno se izvede tudi Pre–Forum v državi, ki je gostiteljica Foruma. Odvije se v začetku leta, traja samo čez vikend, z namenom, da predstavi dogodka vodjem delegacij, ki potem dalje poročajo v svojih državah.

Forum mora vsebovati uradno otvoritveno slovesnost, POC²⁹ oziroma t. i. predstavitev držav, različne izobraževalne, informativne in družabne delavnice, uradni zaključek dogodka in gala večer.

Na dogodku so tudi sestanki vodij delegacij, ki predstavljajo glasovalno telo. Razpravljajo o tekočih vprašanjih LEF-a oziroma o situaciji med organizacijskih odborom in delegacijami, glasujejo o spremembah Lef ustave in sprejemajo predloge o prihodnosti dogodka.

Obvezno sta na dogodku tudi dva od štirih obveznih ILO sestankov. Na njih predstavniki razpravljajo o številu Districtov v Evropi, številu članov, o aktivnostih v državah, o odnosu Lions/Leo in o dogodkih, ki se bodo odvijali v posameznih državah. Preko tega pridobijo vpogled, kako se je razvijal oziroma nazadoval leonizem v drugih državah, in lahko pridobijo ideje o različnih projektih.

Vsi evropski Leo klubi se v veliki večini udeležijo tega dogodka in imajo glasovalno pravico. Seveda so povabljene tudi države, ki ne spadajo v sklop evropskih Leo klubov, vendar nimajo volilne pravice. Zanimivo je, da so države gostiteljice Foruma znane že po tri leta vnaprej.

V letu 2005 so bili gostitelji in organizatorji Foruma slovenski Leo klubi. Dogodka se je udeležilo 260 članov iz kar petnajstih držav.

CEEWS – Central and East European Workshop

Dogodek je namenjen državam osrednje in vzhodne Evrope in glavni namen je izmenjava izkušenj in informacij ter pomoč državam, ki so manj izkušene v delovanju Leo klubov.

Mediterranean Leo Workshop

Dogodek se odvija v eni izmed mediteranskih držav. Do sedaj so bili izpeljani samo trije, in sicer v Turčiji, Egiptu in Italiji. Vsaka država predstavi delo klubov in matičnega Districta, člani pa med seboj na različnih delavnicah in okroglih mizah razpravljajo o različni vprašanjih.

²⁹ *The Presentation of countries.*

4. ANALIZA IN INTERPRETACIJA PODATKOV EMPIRIČNE

RAZISKAVE

Uvod

Empirični del svoje diplomske naloge sem razdelila na tri sklope. V prvem sklopu sem predstavila projekte Leo klubov, s katerimi so v letošnjem letu zbrali sredstva. V drugem sklopu sem analizirala delovanje Leo klubov za leto 2005/2006 in v tretjem sklopu interpretirala kvalitativne podatke, pridobljene z intervjuji. Podatke sem pridobila iz primarnih (intervjuji) in sekundarnih (pisni in internetni) virov, in sicer: v Zvezi Leo klubov, 129 Slovenija.

V svojo raziskavo sem vključila vseh 16 Leo klubov, ki so delovali v letu 2005/2006, in z vsemi takratnimi predsedniki izvedla intervjuje.

4.1. PREDSTAVITEV LEO KLUBOV V SLOVENIJI

V prvem sklopu bom predstavila nekaj tradicionalnih in najzanimivejših akcij vsakega posameznega kluba v letu 2005/2006, s katerimi pridobivajo sredstva za svoje delovanje.

Klubi ponavadi delujejo in nudijo pomoč v lokalnem okolju, kar seveda ni nujno. Načeloma člani sami poiščejo posameznike ali družine, ki se jim zdijo pomoči potrebni, ali pa vzpostavijo sodelovanje z različnimi zavodi po Sloveniji. Tudi o tem, kakšni so projekti, komu so namenjeni in na kakšen način se bodo zbirala sredstva, se člani odločijo sami.

Leo klub Ljubljana

Ustanovitev: 1993

Že več kot deset let prirejajo tradicionalno akcijo pod geslom »S srcem srcu« v različnih zavodih in ustanovah ali v povezavi z različnimi društvi. V zadnjem času to prireditev enkrat letno izpeljejo v domu Malči Belič, kjer ponavadi priredijo koncert, pogostitev in

športne igre z otroki. Z zavodom Zarja³⁰ so sklenili sodelovanje pri prodaji novoletnih voščilnic. Varovanci zavoda izdelujejo voščilnice, ki se v imenu kluba prodajajo v dobrodelne namene. V prednovoletnem času poteka tradicionalno obdarovanje otrok zasvojenih staršev na Metelkovi v Ljubljani.

Vzpostavljena sodelovanja:

Mladinski dom Malči Belič³¹, Pediatrična klinika, ZD Metelkova, Zavod Zarja³², Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik

Leo klub Maribor

Ustanovitev: 1997

Vsako leto člani zbirajo dobrodelne prispevke s pranjem avtomobilov in prodajo novoletnih voščilnic. Letno organizirajo gledališko predstavo ter ves izkupiček od prodanih vstopnic namenijo v dobrodelne namene. Zbrana sredstva zbirajo in namenijo za plačilo tople malice, kosil in stroškov šole v naravi za osnovnošolske otroke, ki izhajajo iz socialno ogroženih družin. Redno nudijo pomoč deklici z Rettovim sindromom³³.

Vzpostavljena sodelovanja:

Društvo za boj proti drogam MB, Center za socialno delo MB, OŠ Lovrenc na Pohorju, Mladinski dom Maribor

³⁰Zavod za varstvo in rehabilitacijo po poškodbi glave.

³¹ Dom Malči Beličeve Ljubljana je vzgojno–izobraževalni zavod, ustanovljen za opravljanje vzgojno–izobraževalne dejavnost, na področju vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov z motnjami vedenja in osebnosti.

³³ Rettov sindrom je zapletena nevrološka motnja in v veliki večini prizadene le deklice. Čeprav znaki Rettovega sindroma niso takoj jasni, je prisoten od rojstva in postane izrazitejši v drugem letu starosti. Ljudje z Rettovim sindromom so popolnoma in večkratno hendikepirani ter popolnoma odvisni od drugih. Rettov sindrom je genetska motnja. To je verjetno najpogostejša genetsko pogojena težka fizična in duševna motnja, ki se pojavlja približno na eno od 10.000 rojstev.

Leo klub Rožnik – Forum³⁴

Ustanovitev: 1998

»Za otroke in meščane brez zdravstvenega zavarovanja« je uveljavljena akcija v sodelovanju z ambulantno za ljudi brez osnovnega zdravstvenega zavarovanja. Na dan zemlje izpeljejo ekološko akcijo in zasadijo drevesa v okolici Ljubljane. »Vesela jesen z bučami« je projekt, kjer člani sami izdelujejo buče in jih na stojnicah prodajajo v dobrodelne namene. Omogočijo nakup prehrabnih bonov za bolnike s sladkorno boleznijo brez zdravstvenega zavarovanja, ogled lutkovne predstave za otroke iz Centra za pomoč otrokom, mladostnikom in njihovim staršem (Šiška), izlet otrok iz socialno šibkih družin (v živalski vrt).

Vzpostavljena sodelovanja:

Center za pomoč otrokom, mladostnikom in njihovim staršem, ambulanta s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega zavarovanja, dom starejših občanov in različne OŠ

Leo klub Nova Gorica

Ustanovitev: 1998

Zanimiva in izvirna akcija se je odvijala pod sloganom »Prižgimo luči za otroški nasmešek« v sklopu licitacije ročno poslikanih svetilk priznanih primorskih likovnikov. Enkrat letno pripravijo celodnevni izlet z otroki iz socialno ogroženih družin severne Primorske. V sklopu svetovnega dneva boja proti AIDS-u organizirajo predavanja in tako osveščajo mlade o bolezni in preventivi.

Osredotočili so se predvsem na dializne otroke in z dobrodelnimi prispevki pomagajo otrokom z boleznimi ledvic ter jih v predbožičnem času tudi obdarijo. Pobratili so se z Leo klubom Monfalcone in združili moči za čezmejno dobrodelno sodelovanje.

Vzpostavljena sodelovanja:

Rdeči križ Ajdovščina, Zveza prijateljev mladine³⁵ Nova Gorica

³⁴ *Leo klub Rožnik–Forum ima dva mentorska Lions kluba.*

³⁵ *»Zveza prijateljev mladine Slovenije je nevladna, prostovoljna, človekoljubna in neprofitna organizacija, katere temeljni cilj je dvig kakovosti življenja otrok, mladostnikov in družin, zastopanje in uveljavljanje njihovih interesov in potreb ter zaščita njihovih pravic. Odziva se na aktualna družbena vprašanja in tvorno prispeva k oblikovanju pozitivnih vrednot življenja otrok, mladostnikov in družin«.*

Leo klub Celjski vitezi

Ustanovitev: 1999

Letno programsko stalnico jim predstavlja organizacija dobrodelnega koncerta in gledaliških predstav, ki so zelo odmevne. Izkupiček od prodanih vstopnic gre v dobrodelne namene. Na pediatričnem oddelku v času Miklavža obdarijo bolne otroke. V sodelovanju z Rotaract klubom³⁶ Celje otrokom iz doma Malči Beličeve priredijo večdnevni izlet in različne športne in družabne aktivnosti. Pod motom »Promocija znanja in napredek med mladimi« pripravljajo predavanja različnih priznanih predavateljev in poslovnežev.

Vzpostavljena sodelovanja:

Rdeči križ Celje, Zveza prijateljev mladine Celje, sodelovanje z Rotaract klubom Celje

Leo klub Vogrsko

Ustanovitev: 2001

Pod sloganom »Otroci otrokom« poteka izdelovanje novoletnih čestitk v vrtcih in šolah. Otrokom priseljenih staršev pomagajo pri vključevanju v novo socialno okolje in pomoč pri učenju. Z branjem pravljic v delovno-varstvenem centru lepšajo dneve duševno in gibalno motenim otrokom. Z akcijami zbrana sredstva namenijo otrokom in mladostnikom v socialni stiski, različnim šolam, vrtcem in ustanovam, namenjenim varstvu posameznikov s posebnimi potrebami.

Leo klub Mavrica Celje³⁷

Ustanovitev: 2001

Redno sodelujejo na teniškem turnirju v Celju, kjer izvedejo dražbo športnih rekvizitov znanih Slovencev. Skozi vse leto poteka akcija zbiranja rabljenih oblačil in rabljenih knjig, ki jih podarijo socialno ogroženim otrokom in družinam v celjski regiji. Vsake tri mesece obiščejo brezdomce in jim podarijo izdelke za osebno higieno, na božični večer pa jim pripravijo tople obroke in jih obdarijo s praktičnimi darili. Konec šolskega leta na eni izmed

³⁶ So podmladek Rotary kluba.

³⁷ Kot zanimivost lahko povem, da je to izključno ženski Leo klub, izpeljan po vzoru mentorskega Lions kluba, in je edini tovrstni klub v svetu.

celjskih osnovnih šol pripravijo tekmovanje v petju »Idol šole« in ob zaključku leta priredijo različne družabne igre ter ustvarjalne delavnice. Otrokom priredijo »Mavrične urice«, na katerih skupaj ustvarjajo in se družijo.

Vzpostavljena sodelovanja:

OŠ Glazija, Center za socialno delo Celje

Leo klub Tivoli

Ustanovitev: 2002

V času valentinovega tradicionalno priredijo »Srčkov ples«, na katerem se srečajo člani Leo klubov iz vse Slovenije in prijatelji ter poskrbijo za dobrodelnost. Sredstva se pridobivajo na različne načine: z vstopnino, licitacijo, tombolo ... Novoletne čestitke izdelajo otroci iz različnih vrtcev po vsej Sloveniji. V zameno za delo in trud jim z zbranimi sredstvi pomagajo pri nakupu potrebnih igralnih pripomočkov. V zimskem času priredijo za predšolske otroke s posebnimi potrebami sankanje. Na tradicionalni novoletni zabavi, ki jo priredi sponzorski Lions klub, zbirajo člani Leo kluba igrače za razvojne oddelke. Nudijo pomoč družini z zelo slabim materialnim stanjem. Mati je nepismena in njihov najmlajši sin boleha za mišično distrofijo³⁸ ter hudo okvaro jeter. Dečku z nakupom posebnega olja in s higienskimi pripomočki omogočajo normalno življenje in družini nudijo svetovanje o različnih zadevah. Ukvarjajo se tudi z nakupom nujnih življenjskih potrebščin in zbiranjem rabljenih oblačil za družine iz Haloz.

Vzpostavljena sodelovanja:

Sodelovanje z društvom za mišično distrofijo, razvojni oddelek za otroke s posebnimi potrebami v Ljubljani

³⁸ »Živčno-mišična obolenja (ŽMO) so dedna, kronična, degenerativna in progresivna obolenja, ki neposredno ali posredno prizadenejo mišice. Za težje oblike ŽMO je značilno postopno in nezadržno propadanje mišičnih vlaken, kar privede do delne ali popolne ohromelosti določenih mišičnih skupin, posledično do vse večjih težav pri gibanju, do vezanosti na voziček in odvisnosti od tuje pomoči. Mišice z napredovanjem obolenj slabijo, mišični oslabelosti se pridružijo tudi možne sekundarne posledice mišične oslabelosti, kot so kontrakture (zmanjšana gibljivost sklepov), skolioza (vstran ukrivljena hrbtenica), težave z dihanjem, prizadetost srca itd.«.

Leo klub Murska Sobota

Ustanovitev: 2003

Vsako leto v prednovoletnem času člani sami izdelajo novoletne voščilnice. Njihov skupni imenovalec je pomoč ljudem v pomurski regiji in s tem namenom zbirajo drobiž po trgovinah ter igrače za bolnišnico v Murski Soboti in za različne pomurske vrtce. Tradicionalno organizirajo »Dobrodelni večer komedije« z različnimi gledališkimi skupinami. Zbrana sredstva namenijo plačilu toplih malic in nakupu nujnih šolskih potrebščin socialno ogroženim otrokom in pomagajo v Vzgojno-izobraževalnem zavodu Veržej z nakupom božičnih daril. Svojo pomoč so namenili tudi romskim otrokom.

Vzpostavljena sodelovanja: Vzgojno-izobraževalni zavod Veržej, zavod Varna hiša Veržej, Krizni center Murska Sobota, Splošna bolnišnica Murska Sobota, Regionalna razvojna agencija Mura

Leo klub Domžale

Ustanovitev: 2003

Člani sodelujejo z OŠ Roje³⁹, kjer se šolajo otroci s posebnimi potrebami. Njihovim varovancem pomagajo pri terapevtskem plavanju, saj ti zaradi določenih mentalnih težav ali telesnih okvar potrebujejo spremstvo. Osrednja akcija se imenuje »Zbiralniki kovancev«. V okviru te se na določenih javnih mestih zbira drobiž. Sodelujejo z Lions Clubom in Rotary klubom⁴⁰ Domžale. Skupaj z njimi in s Srednjo glasbeno in baletno šolo v Ljubljani ter s pomočjo številnih donatorjev organizirajo dobrodelni simfonični koncert pod geslom

³⁹ Na Osnovni šoli Roje v Radomljah potekata dva učna programa – klasični osnovnošolski program ter program za otroke s posebnimi potrebami.

⁴⁰ »Rotarijstvo je svetovno gibanje, saj včlanjuje že preko 1,2 milijona ljudi. Moč rotarijstva je v dejstvu, da druženje uspešnih poslovnih in uveljavljenih profesionalcev združuje visoka etična načela v skupni želji po humanitarnem delovanju. Druženje članov se kaže v nenehnem kritičnem odnosu do okolja in ljudi v njem in stalni pripravljenosti pomagati tistim, ki so pomoči potrebni. Druženje je tudi v prijetnosti srečanja s prijatelji, ki enako mislijo in med katerimi vlada veliko zaupanja, vzajemne pomoči in strpnosti. Vsak rotarijec prenaša ta način življenja v okolje, v katerem živi in dela kot človek dobre volje«.

»Podarimo očem nasmeh«. Izkupiček namenijo oddelku za otroško kirurgijo in intenzivno terapijo Kliničnega centra v Ljubljani. Z nakupom nujnih družinskih potrebščin in s pomočjo pri izobraževanju pomagajo številnim posameznikom in družinam. Enkrat letno skoraj sto otrokom omogočijo ogled kinopredstave.

Leo klub Ptuj

Ustanovitev: 2004

V času pusta se odvija likovna kolonija »Bejži, čopič, kurent gre«. Namen likovne kolonije je

omogočiti mladim perspektivnim umetnikom predstavitev v javnosti. Njihova dela se licitirajo v dobrodelne namene. Pripravljajo brezplačni tečaj retorike za srednješolce in študente ter člane Leo klubov. Sredstva v veliki meri zbirajo za pomoč pri izgradnji Varne hiše na Ptuj in pomoč mamam samohranilkam iz Varne hiše⁴¹ v Mariboru.

Vzpostavljena sodelovanja:

Center za socialno delo Ptuj

Leo klub Sežana

Ustanovitev: 2004

V sklopu tedna otroka se udeležijo sejma prostočasnih dejavnosti in za otroke pripravijo natečaj za najboljše narisane levčka. Sodelujejo z varstveno-delovnim centrom (VDC)⁴² in njegovim varovancem priredijo pevsko popoldne in dedka Mraza.

⁴¹ Varna hiša nudi ženskam in otrokom, ki doživljajo kakršnokoli obliko nasilja (psihično, fizično ali spolno), možnost umika in nastanitve. Predstavlja varen prostor, kamor se lahko zatečejo in si ob podpori svetovalk in sostanovalk na novo uredijo življenje.

⁴² Vloga VDC-ja je zagotavljanje varstva ter usmerjanje zaposlitev pod posebnimi pogoji. Upravičenci do dejavnosti so odrasle osebe z motnjo v duševnem razvoju ter osebe z dodatnimi motnjami. Delovni postopki in zadolžitve v centru so namenjeni ohranjanju pridobljenih znanj in delovnih spretnosti varovancev, razvoju njihovih sposobnosti, pridobivanju socialnih in delovnih navad, razvijanju individualnosti in vključevanju v okolje.

Leo klub Kamnik

Ustanovitev: 2005

Kot prvo akcijo so izvedli izdelovanje nakita in ga prodali na »Charter nightu«. Skupina članov se je opogumila in darovala kri na krvodajalski akciji. Ob svetovnem dnevu boja proti AIDS-u razdeljujejo med mlade kondome in promocijske brošure. Sami tudi izdelujejo novoletne voščilnice in z izkupičkom so trem šolarjem omogočili udeležbo šole v naravi.

Leo klub Brdo

Ustanovitev: 2005

Pridružili so se tradicionalnemu projektu Lions kluba Kranj pod motom »Test zdrave hoje« in skupaj s prijatelji, znanci in družinskimi člani preizkušali svoje zmogljivosti s hojo na dva kilometra. Izkupiček so namenil razvojni ambulanti v Kranju. Pripravili so dobrodelno gledališko predstavo in z njenim izkupičkom omogočili nakup stopnišnega vzpenjala. Božični čas so z darili polepšali otokom iz kriznega centra Kresnička.

Leo klub Trebnje

Ustanovitev: 2006

Prva dobrodelna akcija je bila izpeljana v sklopu prireditve »Trebanjski koš«, kjer so zbrana sredstva pridobili s prireditvijo koncerta in jih namenili za nakup šolskih potrebščin trem otrokom.

Leo klub Postojna

Ustanovitev: 2006

Prvo dobrodelno akcijo so oblikovali »Leo zapestnico«, s katero so zbirali sredstva za pomoči potrebnim na lokalnem območju.

4.2. ANALIZA DELOVANJA LEO KLUBOV V LETU 2005/2006

V tem poglavju sem podrobno predstavila delovanje Leo klubov v Sloveniji v letu 2005/2006.

Leo klubi so v obdobju od 1. 7. 2005 do 30. 6. 2006 skupaj izvedli 112 humanitarnih akcij in z njimi zbrali 22.245.000 Sit. V tem obdobju je v Sloveniji delovalo 16 Leo klubov, od teh sta bila dva ustanovljena v letu 2006. Skupno število članov vseh klubov je bilo 262 (Tabela 4.2.1).

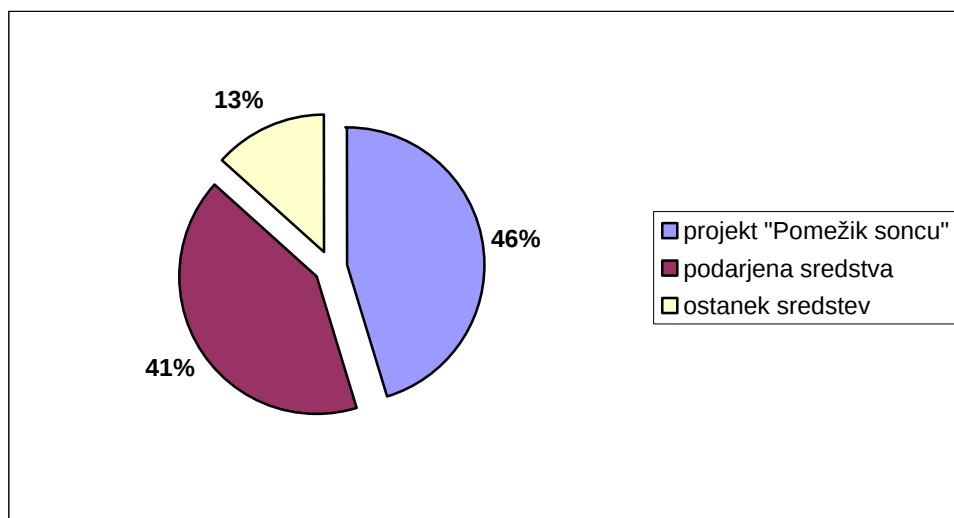
Tabela 4.2.1. Pregled delovanja Leo klubov v letu 2005/2006

IME LEO KLUBA	ŠTEVILO ČLANOV V LETU 05/06	ŠTEVILO IZVEDENIH PROJEKTOV	ZBRANA SREDSTVA
CELJSKI VITEZI	21	9	1.600.000 SIT
DOMŽALE	13	5	200.000 SIT
TIVOLI	16	8	150.000 SIT
ROŽNIK – FORUM	16	9	500.000 SIT
MURSKA SOBOTA	20	10	1.500.000 SIT
PTUJ	20	4	360.000 SIT
TREBNJE	12	1	130.000 SIT
NOVA GORICA	11	11	1.060.000 SIT
BRDO	33	9	1.300.000 SIT
LJUBLJANA	12	13	600.000 SIT
MARIBOR	25	4	2.100.000 SIT
SEŽANA	16	7	10.095.000 SIT
KAMNIK	11	3	600.000 SIT
MAVRICA	17	21	1.200.000 SIT
POSTOJNA	10	2	100.000 SIT
VOGRSKO	9	6	750.000 SIT

ŠT. KLUBOV	ŠTEVILO ČLANOV	ŠT. PROJEKTOV	ZBRANA SREDSTVA
16	262	112	22.245.000 SIT

Vir: Zveza Leo klubov, 129 Slovenija

Graf 4.2.1. Zbrana sredstva v letu 2005/2006

V obdobju 2005/2006 je bilo zbranih 22.245.000 Sit. Vsi Leo klubi Slovenije so v dobrodelne namene podarili 9.205.500 Sit (41 %). Največji delež podarjenih sredstev predstavlja projekt Leo kluba Sežana, ki je v sodelovanju z Medobčinskim društvom prijateljev mladine Sežana, Kosovelovim domom Sežana in ZPM Slovenije organiziral dobrodelno prireditve v sklopu akcije »Pomežik soncu«, kjer se je ves izkupiček od prireditve – 10.095.000 Sit (46 %) namenil za letovanje otrok kraško-brkinske regije. Preostanek sredstev – 2.944.500 Sit

(13 %) pa je ostal na računih klubov in se bo v dobrodelne namene porabil v prihodnjem letu (Tabela 4.2. 1., Tabela 4.2.2. in Graf 4.2.1.).

Namembnost sredstev sem razdelila na štiri sklope.

- **Pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam:** plačilo šolskih malic in kosil, kolonij, šol v naravi, jezikovnih tečajev, nakup šolskih potrebščin in osnovnih življenjskih pripomočkov, organizacija različnih dogodkov za otroke (kinopredstave, lutkovne predstave, božično-novoletno obdarovanje, izleti ...), sofinanciranje zdravljenja alergij z alternativnimi metodami za socialno ogrožene otroke.
- **Pomoč invalidom, slepim in slabovidnim:** nakup različnih invalidskih pripomočkov, pomoč otrokom s cerebralno paralizo, terapevtsko plavanje, pomoč obolelim za Rettovim sindromom, organizacija družabnih dogodkov za otroke in odrasle s posebnimi potrebami.

- **Nabava različnih aparatov:** nakup računalniške opreme, stopniščno vzpenjalo, invalidski voziček, nakup slušnega aparata, poseben računalnik za slabovidne, nakup različne opreme šolam in zavodom.
- **Ostali nameni:** pomoč brezdomcem, pomoč pri odpravljanju zasvojenosti, donacija za Varno hišo na Ptuju, sofinanciranje stanovanjske opreme, donacija za Sri Lanko.

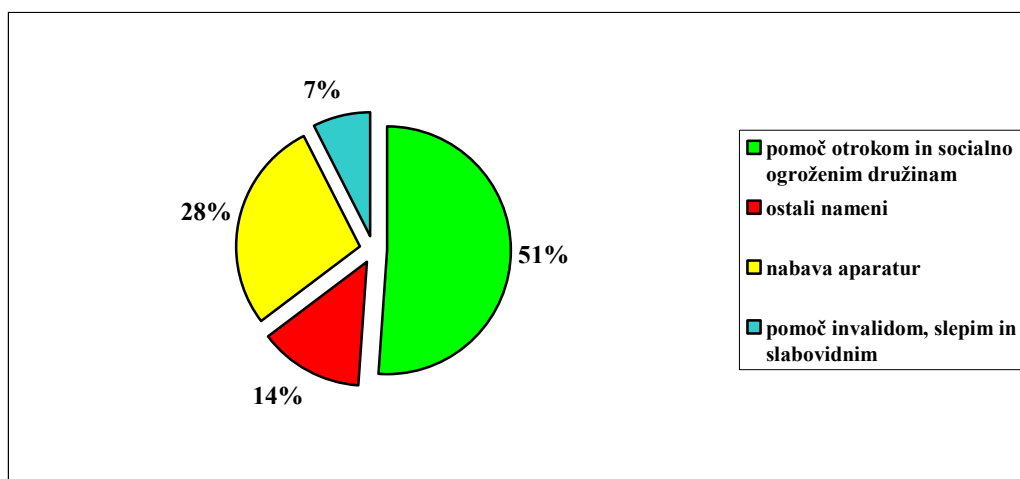
Tabela 4.2.2. Porazdelitev sredstev po Leo klubih

Namembnost sredstev	Pomoč invalidom, slepim in slabovidnim	Nabava različnih aparatov	Pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam	Ostali nameni	SKUPAJ
Leo klub					
Brdo	250.000 SIT	200.000 SIT	430.000 SIT		880.000 SIT
Domžale		80.000 SIT	120.000 SIT		200.000 SIT
Kamnik				110.000 SIT	110.000 SIT
Ljubljana	300.000 SIT			170.000 SIT	470.000 SIT
Celjski vitezi		1.250.000SIT	300.000 SIT	50.000 SIT	1.600.000 SIT
Mavrica		95.000 SIT	288.000 SIT	287.000 SIT	670.000 SIT
Nova Gorica		160.000 SIT	600.000 SIT	300.000 SIT	1.060.000 SIT
Vogrsko		142.000 SIT	560.000 SIT		702.000 SIT
Ptuj				260.000SIT	260.000 SIT
Rožnik–Forum	35.500 SIT	20.000 SIT	185.000 SIT		240.500 SIT
Sežana	20.000 SIT		150.000 SIT		170.000 SIT
Tivoli		29.000SIT		55.000 SIT	84.000 SIT
Maribor	80.000 SIT	54.000SIT	1.060.000SIT	20.000 SIT	1.214.000 SIT
Murska Sobota		525.000 SIT	1.000.000SIT	20.000SIT	1.545.000 SIT
SKUPAJ	685.500 SIT	2.555.000 SIT	4.693.000SIT	1.272.000 SIT	9.205.500 SIT

Vir: Sumarno letno poročilo Zveze Leo klubov, 129 Slovenija

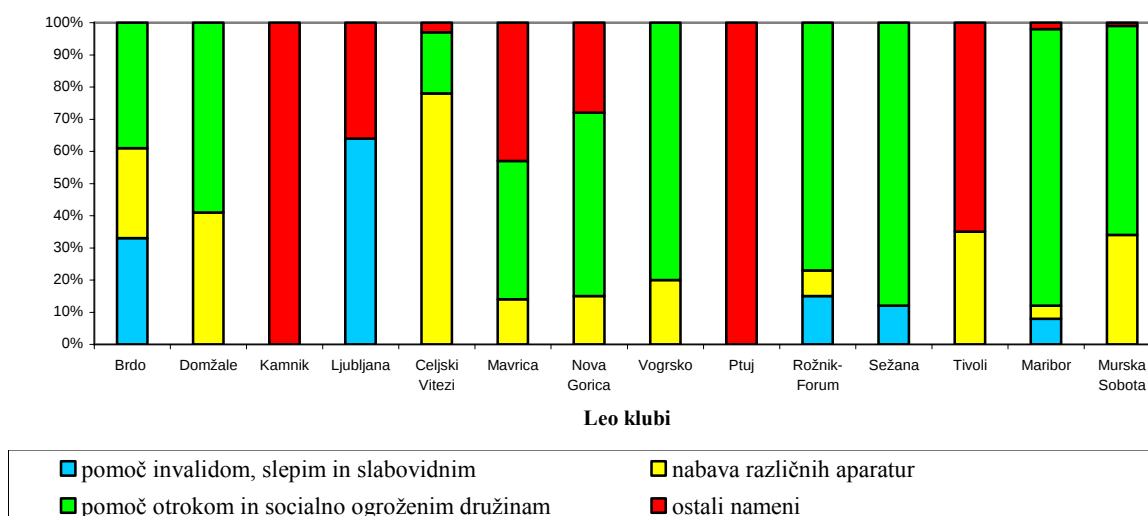
* V finančno poročilo nista všteta Leo klub Trebnje in Leo klub Postojna, saj sta bila ustanovljena po oddaji finančnega poročila za leto 2005/2006

Graf 4.2.2. Namembnost sredstev v letu 2005/2006

Leo klubi so največji delež sredstev namenili za pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam – 4.693.000 Sit (51 %), za nabavo različnih aparaturn 2.555.000 Sit (28 %), za pomoč invalidom, slepim in slabovidnim 685.500 Sit (7 %) in v ostale namene 1.272.000 Sit (14 %) (Tabela 4.2.2 in Graf 4.2.2.)

Graf 4.2.3. Porazdelitev sredstev po Leo klubih

Leo klub Brdo je v dobrodelne namene namenil 880.000 Sit. Od tega so 530.000 Sit (39%) namenili za pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam, za pomoč invalidom, slepim in slabovidnim so namenili 250.000 Sit (33%) ter 200.000 Sit (28%) za nabavo aparatur.

Leo klub Domžale je v dobrodelne namene namenil 220.000 Sit. Za nabavo različnih aparatur so namenili 82.000 Sit (41 %) in za pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam 120.000 Sit (59 %).

Leo klub Kamnik je vsa zbrana sredstva v letu 2005/2006, 110.000 Sit (100 %), namenil za poletno letovanje otrok.

Leo klub Ljubljana je v dobrodelne namene namenil 470.000 Sit. Za pomoč invalidom, slepim in slabovidnim 300.000 Sit (64 %) in v ostale namene 170.000 Sit (36 %).

Leo klub Celjski vitezi je v dobrodelne namene namenil 1.600.000 Sit. Večino zbranih sredstev, 1.250.000 Sit (78 %), so namenili nabavi aparatur, za pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam 300.000 Sit (19 %) in za ostale namene 50.000 Sit (3 %).

Leo klub Mavrica je v dobrodelne namene namenil 670.000 Sit. Največ zbranih sredstev so namenili za pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam – 288.000 Sit (43 %), 287.000 Sit za ostale namene (43 %) in za nabavo različnih aparatur 95.000 Sit (14 %).

Leo klub Nova Gorica je v dobrodelne namene namenil 1.060.000 Sit za pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam 600.000 Sit (57 %) za nabavo aparatur 160.000 Sit (15 %) in za ostale namene 300.000 Sit (28 %).

Leo klub Vogrsko je v dobrodelne namene namenil 702.000 sit. Največji delež zbranih sredstev je namenil za pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam 560.000 Sit (80 %). Preostala sredstva je uporabil za nabavo različnih aparatur – 142.000 Sit (20 %).

Leo klub Ptuj je v dobrodelne namene namenil 260.000 Sit. Vsa zbrana sredstva so namenili za izgradnjo Varno hiše na Ptuju – 200.000 Sit (100 %).

Leo klub Rožnik – Forum je v dobrodelne namene namenil 240.500 Sit. Od tega so največ namenili za pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam – 185.000 Sit (77 %), za pomoč invalidom, slepim in slabovidnim 35.500 Sit (15 %) in za nabavo aparatur 20.000 Sit (8 %).

Leo klub Sežana je v dobrodelne namene namenil 170.000 Sit, za pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam 150.000 Sit (88 %) in za nabavo aparatur 20.000 Sit (12 %).

Leo klub Tivoli je v dobrodelne namene namenil 84.000 Sit, v ostale namene 55.000 Sit (65 %) in za nabavo aparatur 29.000 Sit (35 %).

Leo klub Maribor je v dobrodelne namene namenil 1.214.000 Sit. Za pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam je namenil 1.060.000 Sit (86 %), za pomoč invalidom, slepim in slabovidnim 80.000 Sit (8 %), za nabavo aparatur 54.000 Sit (4 %) in v ostale namene 20.000 Sit (2 %).

Leo klub Murska Sobota je v dobrodelne namene namenil 1.545.000 Sit. Največ zbranih sredstev so namenili za pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam – 1.000.000 Sit (65 %), za nabavo aparatur 525.000 Sit (34 %) in za ostali namen 20.000 Sit (1 %) (Tabela 4.2.2.in Graf 4.2.3).

Kot vidimo, je odstopanje med zbranimi sredstvi v nekaterih Leo klubih veliko, vendar je treba poudariti, da nekateri Leo klubi zbirajo sredstva z izvajanjem projektov, medtem ko določeni Leo klubi nudijo pomoč z lastnim prostovoljnim delom ter drugimi oblikami dobrodelnih akcij.

Iz zgoraj navedenih podatkov dobimo predstavo, koliko sredstev je bilo zbranih in kam so jih Leo klubi v letu 2005/2006 namenili. Zaključimo lahko, da glavno stalnico vsem Leo klubom predstavlja pomoč otrokom in socialno ogroženim družinam, saj je bilo prav tem namenjeno največ zbranih sredstev.

4.3. INTERPRETACIJA KVALITATIVNIH PODATKOV, PRIDOBMLJENIH Z INTERVJUJI

V nadaljevanju bom predstavila mnenja in videnja predsednikov vseh Leo klubov v Sloveniji v letu 2005/2006 (pridobljena s pomočjo intervjujev).

V tem poglavju sem se dotaknila vsebin, kot so: struktura Leo kluba in njegovih specifičnih pravil, problem pridobivanja članstva, plačevanja članarin in pridobivanje finančnih sredstev.

Nedvomno je prva značilnost Leo organizacije ta, da je strogo strukturirana in da so pravila strogo določena, s čimer je povezan tudi enoletni mandat predsednika. Prevladuje mnenje,

da vodenje Leo kluba vzame veliko časa, saj je delovanje Leo kluba močno odvisno od predsednika. Prav ta organizira sestanke, motivira člane, koordinira projekte in tako nameni veliko truda nemotenemu delovanju Leo kluba. Vendar je enoletni mandat prekratek za organizacijo zahtevnega projekta, in ko se seznaniš z delovanjem in organizacijo ter najdeš prave načine za motivacijo svojih članov, prepustiš delo svojemu nasledniku.

Leo klubi imajo zelo strogo pravilo, da ob morebitni izključitvi člana ta nikoli več ne more postati del Leo ali Lions organizacije. Do izključitve pride le ob hujši kršitvi pravil, a kljub temu se članu pravica ponovnega članstva ne bi smela vzeti, saj je to kratenje pravice do svobodnega združevanja. Član bi moral sam prostovoljno izstopil iz kluba, in če bi imel kdaj potrebo po ponovnem sodelovanju, bi ga bilo treba sprejeti nazaj. Izključitve iz Leo kluba se ponavadi dogajajo, ko člana po več let ni na sestanek in prekine sodelovanje z Leo klubom brez utemeljenega razloga ter tako ne izda izstopne izjave ali pa zamrzne svoje članstvo.

Članstvo v Leo klubu je starostno omejeno, vendar nihče v tem ne vidi nič slabega. V okolju s približno enako starimi člani je lažje delovati, saj gre za mlado združenje in namen je prav druženje mladih med seboj. Vsak posameznik, ko dopolni določeno starost, lahko svoje delovanje nadaljuje v Lions klubu.

Nedvomno je največji problem v večini Leo klubov težava pridobivanja mlajših članov. To je razvidno iz klubov, ki že dalj časa delujejo. Mlado nastali Leo klubi tega problema še niso zaznali, saj še niso poskušali širiti svojega članstva. Večina vidi problem v nezainteresiranosti mladih za dobrodelno delovanje, nezrelosti za prevzemanje odgovornosti in 'slabem glasu' Lions združenja. Velikokrat pride do tega, da so mlajši člani v začetku zelo motivirani, vendar sčasoma ugotovijo, da članstvo prinese tudi obveznosti, kot so redna udeležba na sestankih, sodelovanje pri projektih, prevzemanje odgovornosti ... Nekateri Leo klubi poskušajo pritegniti nove člane tako, da organizirajo okroglo mizo in z veliko promocijo dobrodelnih akcij. Včasih se zgodi, da Leo klub izvede akcijo prav z namenom svoje promocije in pridobitve novih članov.

Nove člane se ponavadi pridobiva preko prijateljev članov ali na priporočila članov Lions klubov, kar je slabost, ker nekateri nikoli ne morejo priti v stik z organizacijo.

Članstvo v Leo klubu se povezuje z elito. Do tega pride zaradi nepoznavanja delovanja in namena Leo kluba ter takojšnje povezave z Lions klubom. Res je, da Leo klub ustanovi Lions klub, vendar deluje neodvisno od njega. Nepoznavanje Leo klubov s strani širše javnosti pripelje do tega, da posamezniki ne želijo sodelovati ali se vključiti v organizacijo.

Predsedniki motivirajo svoje člane v glavnem na rednih sestankih s poročanjem o vsem, kar se da podrobno, in jih vzpodbujajo k podajanju lastnih mnenj in glasov. V nekaterih klubih se dogaja, da so člani pripravljeni delovati in se udeleževati prireditev samo v lokalnem okolju. Slabost delovanja v lokalnem okolju je, da se člani med seboj ne spoznajo in tako ne pridejo v stik z delovanjem drugih klubov, od katerih lahko pridobijo pomembne informacije ali ideje za nadaljnje delo.

Bistvo uspešnosti Leo kluba je sodelovanje med člani. Velika prednost Leo kluba je dobra ekipa, ki se med seboj razume in dopolnjuje ter lahko tako veliko naredi. Vendar je to povezano z dobrim razumevanjem in druženjem članov tudi zunaj Leo kluba. Pomanjkljivost novo nastalih Leo klubov je, da so bili ustanovljeni na pobudo Lions kluba, kar pomeni, da se člani med seboj niso poznali. Ker je članstvo v Leo klubu izključno prostovoljno, članov ne moreš spodbuditi k sodelovanju, če sami niso pripravljeni. Zato se v Leo klubih dogaja, da v glavnem isti člani sodelujejo in pripravljajo projekte.

Ker se Leo klubi financirajo tudi iz članarin, me je zanimalo, ali se pojavljajo težave pri plačevanju. Leo klubi so ta problem rešili tako, da se članarine plačujejo na trimesečje ali pa za celotno leto.

Izvajanje projektov je močno odvisno od finančnih sredstev. Običajno se Leo klubi financirajo sami iz svojih akcij. Za podporo projekta se izvede neki drug projekt, s katerim se pridobijo potrebna sredstva. Sponzorskih sredstev je zelo malo in s pridobivanjem teh imajo Leo klubi slabe izkušnje. Ponavadi se sponzorska sredstva pridobivajo preko poznanstev ali pa pridobijo material, ki ga potem uporabijo za svoje projekte. Zanimivo je, da nekateri klubi nimajo problema s pridobivanjem finančnih sredstev, ampak pri iskanju pomoči potrebnih. Zato se največkrat povežejo z različnimi zavodi in ustanovami v lokalnem okolju.

Leo klubom, ki imajo dobre odnose s svojim mentorskim Lions klubom, včasih pri kakšnem velikem projektu pomaga tudi ta. Vendar nekateri Leo klubi delujejo zelo samostojno, brez finančne podpore svojega mentorskega kluba.

Nekateri Leo klubi delujejo skupaj z različnimi zavodi in ustanovami v lokalnem okolju. Vendar se je izkazalo, da vedno več Leo klubov poskuša direktno pomagati posameznikom in tako sami poiščejo pomoči potrebne. Do tega je prišlo zaradi slabih izkušenj ob sodelovanju.

Člani klubov imajo velike probleme s pridobivanjem mlajših članov, kljub temu da se na različne načine trudijo povečati svoje članstvo. Menim, da je vzrok v tem, da se članstvo pridobiva preko neformalnih socialnih mrež. Leo organizacija je strogo strukturirana zaradi dolgaletnega delovanja in že utečenih pravil. Vendar bi se nekatera pravila lahko spremenila, posebej glede izključitve člana, saj je članstvo prostovoljno. In ker je članstvo prostovoljno, se v vseh Leo klubih dogaja, da samo nekateri člani sodelujejo pri izvedbi projektov. Člane je treba motivirati, kar je močno odvisno od predsednika.

5. MEDNARODNA PRIMERJAVA

V tem poglavju bom predstavila in primerjala delovanje držav Nemčije, Egipta in Slovenije. Prvo sem izbrala, kot predstavnico evropskih držav zaradi dolgoletne in močne Lions in Leo tradicije. Leo klubi so ustanovljeni v kar petintridesetih evropskih državah. Največ klubov in najdaljšo tradicijo ima Italija, saj je bil prvi Leo klub ustanovljen že leta 1969 in danes štejejo kar 392 Leo klubov. Slednjo državo sem izbrala zaradi tega, ker ne spada v sklop evropskih držav in je kulturno, socialno zelo drugačna, vendar njihovi Leo klubi sodelujejo v evropskem aspektu.

Za lažjo primerjavo sem področja primerjave razdelila na področje zgodovine, strukture, nacionalnih dogodkov, projektov, namenov in ciljev in članstva.

Podatke za primerjavo sem dobila s pomočjo in sodelovanjem Leo članov v Egiptu in Nemčiji.

ZGODOVINA

Vsi začetki Leo gibanja so odvisni od tradicije Lions kluba v državi, saj so ustanovljeni s strani njih.

Nemčija kot primer države z zelo močno tradicijo, saj je bil prvi Lions⁴³ klub ustanovljen že leta 1951 in prvi Leo klub že leta 1970. Prvi Lions klub v Egiptu je bil ustanovljen leta 1955 in Leo gibanje se začne že leta 1982 z ustanovitvijo prvega Leo kluba v državi. Vendar skoraj dvajset let je v severnem delu države bilo ustanovljenih le sedem Leo klubov, od tega so bili štirje neaktivni in so med seboj delovali nepovezano. Po tolikih letih slabega delovanja in nepovezanosti je eden izmed članov Leo kluba zavzel in motiviral Leo klube za ponovno delovanje, poiskal nove člane in ustanovil nadaljnje Leo klube. Tako je leta 2003 sedem Leo klubov prvič izpeljalo skupni projekt »Dan, namenjen sirotam«.

Prvi Leo klub v Sloveniji je bil ustanovljen v decembru leta 1993 in sicer Leo klub Ljubljana, kar je relativno hitro, saj je prvi Lions klub v Sloveniji bil ustanovljen leta 1990. Leo klubi v Sloveniji so v zadnjih letih doživeli velik razmah in dvig kvalitete dela, ki se

⁴³ Nemčija ima že več kot 1,4 milijona članov Lions klubov.

najbolj kaže v povečanju števila klubov, članov in seveda tudi izvedenih akcij ter v višini zbranih in podeljenih sredstev.

STRUKTURA

Leo klubi imajo zelo podobno organizacijsko strukturo, saj je Leo statut za vse enak. Leo District se lahko ustanovi, ko je v državi več kot šest Leo klubov.

Leo klubi v Nemčiji so razporejeni v 15 Leo Districtov, ki skupaj sestavljajo Multipli District – MD 111 Germany. MD⁴⁴ se lahko ustanovi, ko je v državi več kot deset Leo klubov in več kot sto Leo članov. Ponavadi pride do takšne oblike porazdelitve zaradi prevelikega števila klubov in velikih razdalj, saj je nemogoče delovati in voditi sestanke Leo Districta enkrat mesečno. Člani MD so vsi trenutni predsedniki Districta, organi zveze pa so enaki kot na ravni Districta. Danes je v Nemčiji 2763 Leo članov v 172 Leo klubih.

V Egiptu je 14 Leo klubov od tega so trije Leo klubi v Aleksandriji, en v Tanti in deset Leo klubov v Cairu, ki štejejo že 200 članov. Vendar na žalost so še od tega vedno štirje Leo klubi neaktivni. Leta 2006 so ustanovili Leo District Egipt –D 352 Egypt in s tem dokončno povezali vse Leo klube med seboj. Celotna iniciativa za delovanje in obstoj Leo klubov je prišla od članov samih, saj so jim mentorski Lions klubi nudili samo formalno pomoč. Veliko vlogo pri ustanovitvi Districta, motivaciji in ustanovitvi novih Leo klubov imajo evropske države, še posebej Nemčija. Sestava Districta je enaka kot v Sloveniji. Leta 2001 je takratnih šest Leo klubov ustanovilo Leo District 129⁴⁵, Slovenija

NACIONALNI DOGODKI

Najpomembnejši Leo dogodek, ki se odvija na nacionalni ravni je nacionalna konvencija. Nacionalna konvencija v Nemčiji se odvija skupaj s člani Lions klubov. V Sloveniji imajo ločeno nacionalno konvencijo Lions in Leo člani. V okviru te se odvije vsakoletna skupščina, na kateri se izvoli novo vodstvo, tako v District kot v MD, in izvoli se ILO ter DL. Tako se v Nemčiji na skupščini predstavijo poročila delovanja Districtov in izberejo se

⁴⁴ *Multiple District.*

⁴⁵ *Leo District 129 oziroma Zveza Leo klubov, Slovenija.*

teme za nacionalna projekta Leo klubov in sicer za Leo-Service-Day in Leo-Relay-Activity. Za Leo klube v Nemčije je značilen »Delovni vikend«, ki je namenjen predstavitvi in izobraževanju članov Leo klubov za različne funkcije na ravni Districta in MD. V Sloveniji izobraževanje Leo članov poteka enkrat letno skupaj z Lions člani. Zanimivo za Egipt je, da še niso imeli nacionalne konvencije. Leta 2005 so bili gostitelji »Mediterranean Leo Workshop« in s tem so svoje delovanje in projekte približali članom Leo klubov iz Evrope in od njih pridobivali potrebne informacije za delovanje in načine, kako pridobiti potrebna sredstva. S tem se je pokazal smisel gibanja, da so vsi enaki ne glede na vero, raso, kulturo ali državo.

PROJEKTI

V Nemčiji vsako leto potekata dva velika tradicionalna projekta. Leo-Service-Day« je projekt, ki se izpelje vsako leto prvi vikend v maju. Večina Leo klubov zbira finančna sredstva za namen, ki je določen na nacionalni konvenciji. Kako bodo zbrali in pridobili sredstva, se odloči vsak Leo klub posebej. Letos so z zbranimi sredstvi in sicer 40.000 € (9.585.600 Sit⁴⁶) pomagali zdravstvenemu centru v Ukrajini. »Leo-Relay-Activity« je projekt, ki poteka celo leto. Njegov namen je prenašanje izkušenj in idej iz kluba v klub. Tako se Leo klubi razdelijo na štiri cone, in sicer na severno, južno, vzhodno in zahodno. Vsaka cona na različne načine zbira finančna sredstva. Letošnji namen projekta je pomoč različnim zavodom in družinam, ki skrbijo za na smrt bolne otroke. Nemške Leo klube zelo močno finančno podpirajo Lions klubi in zato lahko Leo klubi, finančno in materialno pomagajo Leo klubom v drugih državah. Mednarodni projekt, ki poteka pod geslom »Warmth to Children«, je namenjen pomoči Romuniji. Nemčija je skozi vso lansko leto zbirala različna materialna in finančna sredstva za otroke, ki živijo na cesti, za revne družine z veliko otroki in za starejše ljudi, ki so ostali brez družine. Pomagajo jim tako, da številnim otrokom, ki živijo na cesti, v centru za brezdomce, omogočijo topel obrok. Pripravijo in pošljejo jim različne novoletne pakete, ki vsebujejo šal, rokavice, kapo, sladkarije, različne igračke ... Člani Leo klubov iz Romunije s temi sredstvi obdarijo revne otroke in starejše ljudi.

⁴⁶ 1€ – 239,640 Sit

»Dan, namenjen sirotam« velja za najdaljši in edini tradicionalni projekt, saj je pripomogel k izboljšanju gibanja Leo klubov v Egiptu. V projektu sodelujejo vsi Leo klubi in sirote iz različnih mest povabijo v otroški muzej ter jim omogočijo različne družabne aktivnosti. S projektom želijo otroke nekaj naučiti in jih zabavati.

V času Ramadana v Egiptu potekata dva projekta, ki jih je začel izvajati Leo klub iz Aleksandrije, in je postal vsesplošni Leo projekt, ki se istočasno odvija v Aleksandriji in Cairu. Projekt je razdeljen na dva dela. Prvi je zbiranje hrane, ki se razdeli v pakete in podari revnim družinam. Letos so skupaj zbrali pet ton hrane, od tega je bilo največ riža. Drugi del projekta se odvija samo v Aleksandriji in člani Leo klubov v času Ramadana kuhajo in delijo kosila revnim ljudem. Tako so v lanskem letu skuhali preko 30.000 kosil, približno 1000 na dan.

V Sloveniji še nimajo tradicionalnih projektov, ki bi se redno odvijali na nacionalni ravni. Vendar so kljub temu izpeljali nekaj skupnih akcij. Tako so v sodelovanju z Rdečim križem zbirali oblačila za žrtve vojne v Makedoniji. Izvedel se je projekt, za katerega je vsak Leo klub prispeval drevo in ta so se zasadila v parku v Zrečah. Lani so bili gostitelji in organizatorji največjega Leo dogodka – Leo Evropa Forum. Vsako leto teče tudi projekt »Leo motivatorjev« in v okviru projekta se določeni člani udeležijo klubskih sestankov, na njih predstavljajo nacionalne in mednarodne dogodke, se pogovarjajo s člani, jim svetujejo in se spoznajo s preostalimi člani. Ta način motivacije med klubi se je izkazal za zelo koristnega in konstruktivnega, saj člani spoznajo kako stvari potekajo po drugih klubih pri nas in v svetu.

Zbirala so se finančna sredstva za žrtve tsunamija na Sri Lanki in pomagali so pri nakupu ribiških čolnov ter s tem zagotovili vir zaslužka mnogim družinam. Pomoč Sri Lanki je vseevropski Lions in Leo projekt zbiranja sredstev, saj se na ogroženem območju gradi Lios vas. Pobudniki te ideje so bili prav Lions člani v Nemčiji in tako je tudi Nemčija prispevala največ sredstev.

NAMEN IN CILJI

Tudi nameni in cilji so usklajeni z osnovnim smotrom Leo gibanja. Namen Leo kluba je pomoč socialno ogroženim posameznikom in skupinam, sodelovanje z drugimi organizacijami in zavodi skozi dobrodelne projekte. Tako se vsak Leo klub s svojim prostovolnim delom zavzema za kulturni, socialni in splošni razvoj družbe. Vsak Leo klub deluje tako na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni.

ČLANSTVO

Princip članstva je v vseh državah enak, saj je lahko član vsak posameznik med 12. in 30. letom starosti. V Alfa Leo klubih so člani do 18. leta, potem se pa lahko vključijo v delovanje Omega Leo kluba. Tako imajo v Nemčiji pet Alfa Leo klubov in v Egiptu enega. V Sloveniji še ni Alfa klubov.

SKLEP

Ko sem primerjala in predstavila delovanje Leo klubov v dveh drugih državah, nisem razen formalne strukturne razlike, do katere pride v primeru velikih razdalj v državi in velikega števila članov Leo klubov ter kulturnih razlik, ugotovila ničesar drugega. Egipt je država, kjer je možnost za ustanovitev Leo klubov samo v severnem delu, in Nemčija pa prevladuje s svojo močno tradicijo ter številom klubov. Projekti in prireditve, ki jih izvajajo Leo klubi, so v večini enaki, podrejeni potrebam družbe. V Egiptu se spopadajo s takšno obliko revščine, ki je mi ne poznamo. Do podobnosti prihaja zaradi tega, ker je statut Leo klubov enak za vse in člani se na različnih mednarodnih dogodkih učijo eden od drugega ter pridobivajo ideje za nadaljnje delovanje. Tradicija Leo gibanja v svetu je že močno ukoreninjena in njihov glavni cilj »Pomagati« je neodvisen od državnih meja.

ZAKLJUČEK

V času krize državne blaginje pridobivajo neprofitne organizacije vedno pomembnejšo in vidnejšo vlogo ter postajajo neizogiben člen današnje družbe. Razlog za vedno večjo pomembnost neprofitnega sektorja lahko najdemo v različnih strukturah, obsegu in vlogi neprofitnih organizacij v različnih socialnih, ekonomskih, kulturnih in političnih okoljih. Cilj neprofitnih organizacij je zagotavljanje storitev splošnega in skupnega pomena, in ne ustvarjanje dobička.

Leo klubi kot primer neprofitne organizacije, ki sem jo predstavila v svojem praktičnem delu, kažejo na to, da so te vrste organizacij nepogrešljive v družbi in nujne za njen obstoj. Najprej sem predstavila Leo organizacijo kot neprofitno organizacijo in se ustavila pri zgodovini, ki obsega začetke Lions gibanja. Danes je Lions organizacija največja dobrodelna organizacija v svetu. Ideje gibanja so se v devetdesetih letih prenesle tudi na slovenska tla. Organizacija se še vedno razvija, saj število klubov in njenih članov narašča tako v svetu kot pri nas.

Leo klubi so izključno neprofitne organizacije s humanitarno usmeritvijo, saj gre za prostovoljno, neprofitno in samostojno združenje fizičnih oseb – članov, ki se združujejo zaradi skupnih interesov. Članstvo v Leo klubih je starostno omejeno, ker je glavni namen združevanje mladih, ki želijo spoznati svoje vrstnike in z njimi uživati ter s tem pomagati socialno ogroženim posameznikom in skupinam.

Ključ uspešnosti delovanja in obstoja Leo klubov so njihovi člani, ki delujejo izključno prostovoljno. V Leo klubih morajo biti člani predani ciljem organizacije in željni pomagati ter narediti nekaj dobrega, saj lahko organizacija doseže svoj namen le z njihovim vloženim trdom in predanostjo. Prostovoljno delo ima že zelo dolgo tradicijo in danes predstavlja nepogrešljivo dejavnost za pomoč ljudem v stiskah, za izboljšanje njihovega vsakdanjega življenja in za kvalitetnejše preživljanje prostega časa.

Poglobila sem se v empirično analizo pridobljenih podatkov delovanja Leo klubov v Sloveniji in analizo izvedenih intervjujev. Zanimalo me je, kako Leo klubi zbirajo sredstva in kam jih namenijo. Na koncu sem predstavila in primerjala delovanje Leo klubov v Sloveniji z delovanjem teh v dveh tujih državah.

Lahko bi rekli, da so prispevki Leo klubov v primerjavi s tem, koliko ljudi je resnično pomoči potrebnih, in v primerjavi z večjimi neprofitnimi organizacijami relativno majhni, vendar menim, da kljub majhnosti v določeni meri izboljšajo družbeno blaginjo. Vse je povezano s finančnimi sredstvi, ki jih v Leo klubih pridobivajo iz članarin, s pomočjo sponzorjev, mentorskega Lions kluba in z uspešno izvedenimi kulturnimi, družabnimi in športnimi prireditvami. Akcije, ki jih izvajajo Leo klubi, so v glavnem zelo organizirane, s točno določenim ciljem in namenom. Vsa zbrana sredstva se izključno porabijo za različne oblike pomoči, za katere se člani odločijo sami.

Ena izmed glavnih značilnosti in tudi slabosti neprofitnih organizacij je, da veliko število teh deluje na lokalni ravni. Leo klubi pa delujejo tako v svojem lokalnem okolju kot tudi na nacionalni in mednarodni ravni. Cilj Leo gibanja je v svetu enak, in sicer pomoč socialno ogroženim posameznikom ali skupinam ljudi ter sodelovanje z drugimi zavodi in organizacijami s pomočjo dobrodelnih projektov in srečanj.

Cilj svojega diplomskega dela sem dosegla, saj sem predstavila Leo organizacijo in njeno delovanje kot izključno neprofitno organizacijo, ki temelji na prostovoljnem delu. Prikazala sem projekte, s katerimi se zbirajo sredstva, in izpostavila težave, s katerimi se Leo klubi spopadajo. Nadalje sem preučila delovanje Leo klubov v drugih državah in ugotovila, da sta delovanje in namen Leo kluba vsepovsod enaka, ker so pravila že dolgo uveljavljena.

LITERATURA

Ambrož, Milan (1999): Neprofitni avtopoietični sistemi. Zbirka Metulj: Inštitut za samorazvoj, Škofja Loka.

Baš, Barbara (2004): Vloga mladinskih organizacij pri spodbujanju strpnosti. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Čadek, Sonja (2002): Tehnike iskanja in načrtovanja pridobivanja sredstev – dotacij, donacij v neprofitnem sektorju. V Dejan Jelovec (ur.), Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij, 249-264. Ljubljana: Radio Študent: Študentska organizacija Univerze v Ljubljani; Koper: Visoka šola za management v Kopru.

Černetič, Matej (2004): Marketing neprofitnih organizacij – primer skavtske organizacije. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Črnak -Meglič, A. in Vojnovič M. (1997): Vloga in pomen neprofitno–volonterskega sektorja v Sloveniji. Družboslovne razprave, let. 13, št. 24/25, str. 152–178.

Črnak – Meglič, A. in Vojnovič, M. (1998): Ponovno odkritje neprofitno–volonterskega (tretjega) sektorja. Neprofitni management, let.1, št. 2/3, str. 45–46.

Dimovski, Vlado (2002): Management neprofitnih organizacij. V S. Možina (et al.), Management: nova znanja za uspeh, 695–737. Radovljica: Didakta.

Drucker, Peter F. (1990): Managing the Non-Profit Organization: Practices and Principles. Butterworth – Heinemann, Oxford.

Herman, Robert D. and associates (1994): The Jossey-Bass Handbook of Nonprofit Leadership and Management. Jossey-Bass Publishers, San Francisco.

Hrovatič, Danica (1998): Neprofitne nevladne organizacije – nov prostor za socialno delo. Socialno delo, let. 37, št. 3/5, str. 181–188.

Hrovatin, Nevenka (2002): Ekonomski vidik menedžmenta nevladnih organizacij. V Dejan Jelovec (ur.), *Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij*, 71–92. Ljubljana: Radio Študent: Študentska organizacija Univerze v Ljubljani; Koper: Visoka šola za management v Kopru.

Kolarič, Zinka (1994a): Neprofitno – volonterske organizacije v Sloveniji. Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo, let. 22, št. 168/169, str. 107–120.

Kolarič, Zinka (1994b): Vloga humanitarnih neprofitno–volonterskih organizacij v slovenskem sistemu blaginje v 90-ih letih. Časopis za kritiko znanosti, domišljijo in novo antropologijo, let. 22, št. 168/169, str. 143–150.

Kolarič, Zinka (1997): Prostovoljne neprofitne organizacije v Sloveniji. *Neprofitni management*, let. 1, št. 1, str. 17–20.

Kolarič, Z., Črnak Meglič, A. in Vojnovič, M. (2002): Zasebne neprofitno–volonterske organizacije v mednarodni perspektivi. Založba FDV, Ljubljana.

Kolarič, Zinka (2002): Različni znanstveno–teoretski pristopi k preučevanju neprofitnih organizacij. V Dejan Jelovec (ur.), *Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij*, 29–43. Ljubljana: Radio Študent: Študentska organizacija Univerze v Ljubljani; Koper: Visoka šola za management v Kopru.

Kolarič, Zinka (2003): Neprofitno – volonterske organizacije in njihov razvoj – od volontarizma k profesionalizmu. *Teorija in praksa*, let. 40, št. 1, str. 37–56.

Kovač, Bogomir (1997): Menedžment neprofitnih organizacij. *Neprofitni management*, let. 50, št. 1, str. 5–7.

Kovač, Bogomir (2002): Nekaj nastavkov za sociološko obravnavo nevladnih organizacij. V Dejan Jelovec (ur.), *Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij*, 45–70. Ljubljana: Radio Študent: Študentska organizacija Univerze v Ljubljani; Koper: Visoka šola za management v Kopru.

Leskošek, Vesna (1996): Socialna politika–nova pogodba med državo in civilno družbo. IB revija: za strokovna in metodološka vprašanja, let. 30, št. 5/6, str. 3–13.

Leskošek, Vesna (1998): Nova razmerja med državo in civilno družbo. Socialno delo: časopis za teorijo in prakso, let. 37, št. 3/5, str. 189–197.

Leskošek, Vesna (2002): Mesto nevladnih organizacij v socialnem varstvu. Socialno delo: časopis za teorijo in prakso, let. 41, št. 6, str. 351–363.

Malenšek, Tina (2001): Neprofitne organizacije in odnosi z javnostmi; primer: Sonček–zveza društev za cerebralno paralizo. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Mesec, Bojana (2000): Prostovoljci imajo srce in voljo. Socialno delo: časopis za teorijo in prakso, let. 39, št. 3, str. 207–212.

Mikuš-Kos, Anica (1996): Prostovoljno delo danes in jutri. Zbornik prispevkov. 1. Slovenski kongres prostovoljcev. Slovenska fondacija in socialna zbornica, Ljubljana.

Musek Lešnik, Kristijan (2003): Od poslanstva do vizije zavoda in neprofitne organizacije: kako razjasniti vrednote, opredeliti poslanstvo in ustvariti vizijo zavoda ali neprofitne organizacije za nove čase. Ljubljana : Inštitut za psihologijo osebnosti.

Naglič, Ksenija (2004): Odnosi z javnostmi v nevladnih neprofitnih organizacijah; primer: Zveza prijateljev mladine Slovenije (ZPMS). Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Petek, Tanja (2004): Vloga Zveze prijateljev mladine Ljubljana Moste–Polje pri zmanjševanju revščine in socialne izključenosti otrok in mladih. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Pezelj, Janez (1998): Ko na vrata potrka javnost. Neprofitni management, let.1, št. 2/3, str. 73–75.

Rink, Tadeja in Lesjak, Jana (2002): Nevladne neprofitne organizacije, ki izvajajo socialnovarstvene programe za otroke in mladostnike v Republiki Sloveniji. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Rončević, Boris (2002): Nekaj nastavkov za sociološko obravnavo nevladnih organizacij. V Dejan Jelovec (ur.), *Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij*, 45–70. Ljubljana: Radio Študent: Študentska organizacija Univerze v Ljubljani; Koper: Visoka šola za management v Kopru.

Rus, Veljko (1990): *Socialna država in družba blaginje*. Ljubljana, Domus.

Rus, Veljko (1994): *Management v neprofitnih organizacijah*. V S. Možina (et. al.), *Management*, Radovljica: Didakta.

Salamon, L. M., Anheier, H. K. (1996): *The Emerging Nonprofit Sector*. Manchester University Press, Manchester and New York.

Salamon, L. M., Anheier, H. K. (1997): *Defining the Nonprofit Sector*. Manchester University Press, Manchester and New York.

Svetlik, Ivan (1994): Oblikovanje skladov – (Fund raising). *Teorija in praksa*, let. 31, št. 11–12, str. 968–981.

Svetlik, Ivan (2002): Menedžment človeških virov v neprofitnem sektorju. V Dejan Jelovec (ur.), *Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij*, 93–104. Ljubljana: Radio Študent: Študentska organizacija Univerze v Ljubljani; Koper: Visoka šola za management v Kopru.

Šinkovec, Janez (1996): *Pravna, demokratična in socialna država*. Ljubljana: Enotnost.

Šporar, Primož (2002): Oris aktualnega dogajanja na področju nevladnih organizacij v Sloveniji in trendi za prihodnost. V Dejan Jelovec (ur.), *Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij*, 313–338. Ljubljana: Radio Študent: Študentska organizacija Univerze v Ljubljani; Koper: Visoka šola za management v Kopru.

Tavčar, Mitja I. (2005): Strateški management nepridobitnih organizacij. Koper: Fakulteta za management., Koper.

Trstenjak, Verica (1998): Pravne podlage nevladnih organizacij v Sloveniji. Neprofitni management, let.1, št. 2–3, str. 59–61.

Trunk Širca, Nada, Tavčar, Mitja in Abrahamsberg, Niko (1998): Management nepridobitnih organizacij. Visoka šola za management, Koper.

Verčič, Dejan (2002): Odnosi z javnostmi v neprofitnih organizacijah. V Dejan Jelovec (ur.), Jadranje po nemirnih vodah menedžmenta nevladnih organizacij, 199-212. Ljubljana: Radio Študent: Študentska organizacija Univerze v Ljubljani; Koper: Visoka šola za management v Kopru.

Znanstvenoraziskovalni center. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovža (1994): Slovar slovenskega knjižnega jezika. Državna založba Slovenije.

Pravni viri

Pravilnik o delovanju stanovanjskih zadrug (Uradni list RS, št. 64/93).

Zakon o položaju verskih skupnosti (Uradni list RS, št. 15/76).

Zakon o ustanovah (Uradni list RS, št. 60/95).

Zakon o zadrukah (Uradni list RS, št. 13/92).

Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91 in 8/96).

Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 60/95).

Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 61/06).

Internetni viri

Društvo distrofikov Slovenije, http://www.drustvo-distrofikov.si/ODrustvu_ODistrofiji.htm

Informacije o Rett-ovem sindromu, <http://freeweb.siol.net/aorehek/>

Karitas, predstavitev in naloge, <http://www.karitas.si/predstavitev/naloge.php>

Leo District 129, Slovenija, predstavitev Leo klubov,
http://www.leodistrikt.si/sl/informacija.asp?id_meta_type=37&id_informacija=159

Leo nacionalna konvencija 2006, <http://www.leokonvencija.si/domov.html>

Lions Club International, http://www.lionsclubs.org/EN/content/youth_leo_clubs.shtml

Lions Club Slovenija, <http://lionsclub.voljatel.si/podjetje.php>

Mladinski dom Malči Belič, predstavitev programa,
<http://www2.arnes.si/~mdljmb1s/kdosmo.htm>

Rotary Klub Maribor, kaj je rotary, http://www.feri.uni-mb.si/rotary/kaj_je.htm

Varna hiša, predstavitev programa Varne hiše Celje,
http://www.celje.si/varnahisa/varna_hisa.htm

Zveza prijateljev mladine Slovenije, temeljna opredelitev in poslanstvo organizacije,
<http://sl.zpms.si/>

Drugi viri

Gačnik, Aleš (2005): Jubilejni zbornik ob 15-letnici lionizna v Sloveniji, Zveza lions klubov, District 129, Slovenija.

PRILOGA

PRILOGA A: Obrazec za ustanovitev Leo kluba

PRILOGA B: INTERVJU za predsednike Leo klubov